

EUROPEAN
U R B A N
INITIATIVE

REFERENČNÝ RÁMEC EURÓPSKA MESTSKÁ INICIATÍVA – INOVATÍVNE ČINNOSTI

DRUHÁ VÝZVA NA PREDKLADANIE NÁVRHOV V
RÁMCI EURÓPSKEJ MESTSKEJ INICIATÍVY –
INOVATÍVNE AKCIE
31/05/2023 – 05/10/2023

31/05/2023

Co-funded by
the European Union

Obsah

1.	ÚVOD	3
2.	OPRÁVNENÉ ORGÁNY – KTO MÔŽE PODAŤ ŽIADOSŤ	4
2.1	PRVÁ KATEGÓRIA	5
2.2	DRUHÁ KATEGÓRIA	5
2.3	TRETIA KATEGÓRIA	7
2.4	SPOLOČNÉ POŽIADAVKY NA OPRÁVNENÉ MESTSKÉ ORGÁNY.....	7
3.	TEMATICKÉ KRYTIE DRUHEJ VÝZVY NA PREDKLADANIE NÁVRHOV EUI-IA	9
3.1	EKOLOGIZÁCIA MIEST.....	9
	CELKOVÉ VYMEDZENIE A KONTEXT TÉMY „EKOLOGIZÁCIA MIEST“	9
	VÝZNAM A ÚLOHA MESTSKÝCH ORGÁNOV.....	11
	PODNETY PRE MESTSKÉ ORGÁNY.....	12
	CIELE POLITIKY SÚDRŽNOSTI	13
	UKAZOVATELE VÝSLEDKOV A VÝSTUPOV.....	14
3.2	UDRŽATELNÝ CESTOVNÝ RUCH	16
	CELKOVÉ VYMEDZENIE A KONTEXT TÉMY „UDRŽATELNÝ CESTOVNÝ RUCH“	16
	VÝZNAM A ÚLOHA MESTSKÝCH ORGÁNOV.....	18
	PODNETY PRE MESTSKÉ ORGÁNY.....	18
	CIELE POLITIKY SÚDRŽNOSTI	19
	UKAZOVATELE VÝSLEDKOV A VÝSTUPOV.....	20
3.3	VYUŽITIE TALENTOV V MESTÁCH S ÚBYTKOM OBYVATELSTVA	21
	CELKOVÉ VYMEDZENIE A KONTEXT TÉMY „VYUŽITIE TALENTU V MESTÁCH S ÚBYTKOM OBYVATELSTVA“.....	21
	VÝZNAM A ÚLOHA MESTSKÝCH ORGÁNOV.....	22
	PODNETY PRE MESTSKÉ ORGÁNY.....	24
	CIELE POLITIKY SÚDRŽNOSTI	25
	UKAZOVATELE VÝSLEDKOV A VÝSTUPOV.....	26
4.	FÁZY PROJEKTU	28
5.	ZÁSADY FINANCOVANIA	29
6.	TVORBA A VYPRACÚVANIE PROJEKTOV.....	31
6.1	PARTNERSTVO	31
6.2	INTERVENČNÁ LOGIKA PROJEKTU A PRACOVNÝ PLÁN	34
6.3	PODPORA OF ZO STRANY EXPERTOV	35
6.4	PRENOS	36
6.5	KATEGÓRIE NÁKLADOV	38
7.	POSTUP PODÁVANIA ŽIADOSTI	39

8.	VÝBEROVÉ KONANIE	41
8.1	KONTROLA OPRÁVNENOSTI.....	41
8.2	STRATEGICKÉ HODNOTENIE	42
8.3	OPERATÍVNE HODNOTENIE	43
8.4	HODNOTIACI BODOVACÍ SYSTÉM.....	44
8.5	KRITÉRIÁ VYLÚČENIA ŽIADATEĽOV O GRANT	45
9.	ÚVODNÁ FÁZA A UZATVÁRANIE ZMLÚV	46
10.	AKO ZÍSKAŤ POMOC.....	47
11.	KLÚČOVÉ DÁTUMY.....	47

1. ÚVOD

Legislatívny balík v oblasti politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027 zahŕňa zriadenie Európskej mestskej iniciatívy (stanovené v článku 12 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde¹ – nariadenie o EFRR/KF) – nástroja Európskej únie, ktorý je **nástupcom iniciatívy mestské inovatívne činnosti realizovanej počas programového obdobia 2014 – 2020**. Táto nová iniciatíva je základným nástrojom na podporu miest všetkých veľkostí, rozširovanie kapacít a vedomostí, podporu inovácií a vývoj prenosných a rozšíriteľných inovačných riešení mestských výziev s významom pre Európsku úniu (EÚ). Konečným cieľom je inšpirovať k využívaniu hlavných programov politiky súdržnosti v mestských oblastiach s overenými inováciami, najmä tých, ktoré získavajú podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) na špecifické ciele vymedzené v článku 3 nariadenia o EFRR/KF², a posilniť inovačné schopnosti miest ako príjemcov alebo sprostredkovateľov pri riadení týchto fondov.

Jedným z hlavných cieľov Európskej mestskej iniciatívy (EUI), najmä jej časti inovatívne činnosti (EUI-IA), je pokračovať v podpore, ktorá sa začala iniciatívou mestské inovatívne činnosti, a to **poskytnutím priestoru a zdrojov mestským orgánom v celej Európe na identifikáciu nových inovačných riešení vzájomne prepojených a komplexných miestnych výziev súvisiacich s udržateľným rozvojom miest a na experimentovanie s nimi (prostredníctvom pilotných projektov)**. Prostredníctvom iniciatívy EUI-IA budú mať mestské orgány možnosť otestovať, ako nové a neoverené riešenia fungujú v praxi a ako reagujú na zložitost' reálneho života. Procesy a výsledky experimentovania budú sledovať partnerské mestá z iných krajín (partneri pre prenos) s cieľom podporiť a posilniť prenosnosť a replikovateľnosť testovaných inovačných riešení v celej EÚ.

Mestské orgány by mali využiť príležitosť, ktorú ponúka EUI-IA, a vyskúšať inovačné prístupy a pracovné metódy mimo rozsahu pôsobnosti „bežných projektov“ (ktoré by mohli byť financované z „tradičných“ zdrojov financovania vrátane hlavných programov EFRR). EUI-IA umožňuje mestám premeniť ambiciózne a kreatívne nápady na prototypy, ktoré sa môžu otestovať v reálnom mestskom prostredí. Inými slovami, EUI-IA podporuje pilotné projekty, ktoré sú príliš riskantné na to, aby boli financované z tradičných zdrojov financovania, za predpokladu, že sú vysoko inovačné a experimentálne.

Projekty EUI-IA sa vyberajú prostredníctvom výziev na predkladanie návrhov na jednu alebo viacero tém, ktoré navrhuje Európska komisia (EK). EUI má celkový rozpočet z EFRR vo výške 450 miliónov EUR, z čoho 75 % je vyčlenených na podporu časti EUI-IA. **Každý projekt môže získať maximálne 5 miliónov EUR spolufinancovania z EFRR a realizácia projektu by mala prebiehať maximálne 3,5 roka.**

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32021R1058>. Špecifické ciele, na ktoré sa EFRR zameriava, budú špecifikované v každej jednotlivéj výzve na predkladanie návrhov v rámci európskej mestskej iniciatívy – inovatívne činnosti.

² *Tamtiež.*

EUI riadi Generálne riaditeľstvo EK pre regionálnu a mestskú politiku (DG REGIO) prostredníctvom nepriameho riadenia. Ako poverený subjekt na implementáciu EUI určila EK francúzsky región Hauts-de-France. Na pomoc poverenému subjektu a na zabezpečenie každodenného riadenia EUI bol zriadený stály sekretariát EUI.

Na základe tohto referenčného rámca poverený subjekt vyzýva oprávnené orgány, aby predložili návrhy projektov v rámci druhej výzvy na predkladanie návrhov EUI-IA. Na túto výzvu na predkladanie návrhov je vyčlenený orientačný rozpočet vo výške 120 miliónov EUR z EFRR.

V tomto dokumente sa stanovujú požiadavky a postup, ktorý sa musí dodržať pri druhej výzve na predkladanie návrhov v rámci EUI-IA. **Mal by sa čítať v spojení s Usmernením k EUI-IA, pracovným dokumentom s formulárom žiadosti a s ďalšími dokumentmi uverejnenými na webovom sídle EUI, ktoré sa týkajú tejto výzvy.**

2. OPRÁVNENÉ ORGÁNY – KTO MÔŽE PODAŤ ŽIADOSŤ

O podporu pri realizácii iniciatívy EUI-IA môžu žiadať tieto orgány:

- **Prvá kategória:** akýkoľvek miestny orgán lokálnej administratívnej jednotky vymedzenej podľa stupňa urbanizácie (DEGURBA) Eurostatu ako veľkomesto, mesto alebo prímestská časť (zodpovedajúce kódu DEGURBA 1 alebo DEGURBA 2 Eurostatu), ktorá má najmenej 50 000 obyvateľov.
- **Druhá kategória:** združenie alebo zoskupenie mestských orgánov s právnym štatútom organizovanej aglomerácie zložené z lokálnych administratívnych jednotiek, kde väčšina (najmenej 51 %) obyvateľov žije v lokálnych administratívnych jednotkách vymedzených podľa stupňa urbanizácie (DEGURBA) Eurostatu ako veľkomestá, mestá alebo prímestské časti (zodpovedajúce kódu DEGURBA 1 alebo kódu DEGURBA 2) a kde celkový počet obyvateľov spolu je najmenej 50 000.
- **Tretia kategória:** združenie alebo zoskupenie mestských orgánov bez právneho štatútu organizovanej aglomerácie, kde všetky zúčastnené mestské orgány (hlavný mestský orgán aj pridružené mestské orgány) sú lokálnymi administratívnymi jednotkami vymedzenými podľa stupňa urbanizácie (DEGURBA) Eurostatu ako veľkomestá, mestá alebo prímestské časti (zodpovedajúce kódu DEGURBA 1 alebo kódu DEGURBA 2) a kde celkový počet obyvateľov spolu (hlavný mestský orgán aj pridružené mestské orgány) je najmenej 50 000 obyvateľov.

Formulár žiadosti k výzve na predkladanie návrhov v rámci EUI-IA môžu predložiť len oprávnené mestské orgány v zmysle vymedzenia v predchádzajúcom texte.

Vymedzenie lokálnych administratívnych jednotiek, ako aj klasifikácia podľa stupňa urbanizácie a údaje o počte obyvateľov vychádzajú z informácií uvedených v tabuľke zhody EUI-IA ("EUI-IA_Call2_Correspondence_table": https://www.urban-initiative.eu/sites/default/files/2023-05/EUI-IA_Correspondence_table.xlsx). Táto tabuľka sa použije ako hlavný referenčný dokument na kontrolu oprávnenosti. Žiadatelia sa vyzývajú, aby si overili svoju oprávnenosť podľa tabuľky zhody a poskytli informácie o lokálnych administratívnych jednotkách v rámci ich administratívnych hraníc a údaje o počte obyvateľov. Pred vyplnením formulára žiadosti sa dôrazne odporúča vykonať vlastné posúdenie oprávnenosti (na základe uvedenej tabuľky zhody). V prípade nedostatkov, nezrovnalostí alebo pochybností týkajúcich sa výkladu údajov uvedených v tabuľke zhody k EUI-IA sa žiadateľom odporúča, aby pred vyplnením a odoslaním formulára žiadosti kontaktovali stály sekretariát. Počas výberového konania bude stály sekretariát vykonávať kontrolu oprávnenosti výlučne na základe informácií vyplnených vo formulári žiadosti. V prípade, že nie je isté, či je žiadateľ oprávneným uchádzačom, sa stály sekretariát spojí so všetkými príslušnými partnermi vrátane Eurostatu, aby určil oprávnenosť.

2.1 PRVÁ KATEGÓRIA

- Obce/mestské zastupiteľstvá/okresy, ktorých administratívne hranice zodpovedajú jednej lokálnej administratívnej jednotke. V tomto prípade sa lokálna administratívna jednotka klasifikuje ako veľkomesto, mesto alebo prímestská časť podľa stupňa urbanizácie (kód 1 a/alebo 2 v tabuľke zhody – stĺpec Stupeň urbanizácie) a má najmenej 50 000 obyvateľov.
- Obce/mestské zastupiteľstvá, ktorých administratívne hranice zahŕňajú niekoľko lokálnych administratívnych jednotiek. Platí to v prípade obcí/mestských zastupiteľstiev v Portugalsku, Írsku, Grécku, na Malte a v Lotyšsku, kde vymedzenie lokálnej administratívnej jednotky Eurostatu nezodpovedá obciam/mestským radám, ale nižším ako obecným jednotkám (malým obciam) alebo štatistickým jednotkám (volebným obvodom). V tomto prípade môže byť obec/mestské zastupiteľstvo oprávnené len vtedy, ak má spolu 50 000 obyvateľov a ak väčšina (najmenej 51 % obyvateľov) žije v lokálnych administratívnych jednotkách klasifikovaných ako veľkomestá, mestá alebo prímestské časti podľa stupňa urbanizácie (kód 1 a/alebo 2 v tabuľke zhody – stĺpec Stupeň urbanizácie).

2.2 DRUHÁ KATEGÓRIA

Organizované aglomerácie, ktoré sú združením/zoskupením mestských orgánov a spĺňajú tieto kritériá:

- Byť oficiálne uznaný ako úroveň miestnej samosprávy (odlišná od regionálnej a provinčnej úrovne) podľa vnútroštátneho práva s povinnosťou obcí/mestských zastupiteľstiev vstúpiť do organizácie na vyššej ako obecnej úrovni (preto do tejto kategórie nepatria združenia, ktoré sú vytvorené na dobrovoľnom základe, na konkrétny účel a/alebo s obmedzeným trvaním).

- Tvoria ich len obce/mestské zastupiteľstvá (preto do tejto kategórie nepatria združenia, ktoré zahŕňajú iné inštitúcie, ako sú univerzity, obchodné komory atď.).
- Mať osobitné právomoci stanovené vnútroštátnym právom, ktoré delegujú zúčastnené obce v rámci oblastí politiky relevantných pre projekt EUI-IA. Združenia sa vyzývajú, aby poskytli presný odkaz na vnútroštátny právny rámec. Organizované aglomerácie majú výlučné právomoci na navrhovanie a vykonávanie v oblastiach politiky relevantných pre projekt EUI-IA.
- Mať osobitnú politickú (s nepriamym zastúpením zúčastnených obcí) a administratívnu (špecializovaný personál) štruktúru.

Príklady oprávnených organizovaných aglomerácií v rámci EUI-IA sú:

- Francúzsko: Métropoles, Communautés Urbaines, Communautés d'Agglomération, Etablissements Publics Territoriaux (EPT) a Communautés de Communes.
- Taliansko: iba Città Metropolitane a Unione di Comuni. Upozorňujeme, že Consorzi, Gruppi di Azione Locale (GAL), Convenzione dei Comuni alebo akékoľvek iné organizované aglomerácie, ktoré sa podľa talianskych vnútroštátnych právnych predpisov (Testo Unico degli Enti Locali) nepovažujú za miestne orgány, nie sú oprávnené.
- Nemecko: Landkreis.
- Španielsko: Mancomunidades a Area Metropolitana Barcelona. Upozorňujeme, že „Diputaciones provinciales“ (provinčné vlády) sa považujú za orgány provincií, a preto sa neuznávajú za oprávnené organizované aglomerácie.
- Portugalsko: Comunidades Intermunicipais (CIM).

Európske zoskupenia územnej spolupráce (EZÚS), ktorých partnerstvá sú zložené len z mestských orgánov (ako je vymedzené v predchádzajúcom texte) a ktoré majú špecifické kompetencie v oblasti tvorby a vykonávania politik relevantných pre výzvu EUI-IA, sa považujú za organizované aglomerácie, a preto sa môžu uchádzať o podporu v rámci výziev EUI-IA ako hlavné alebo pridružené mestské orgány. EZÚS, ktorých partnerstvá zahŕňajú iné organizácie (napr. členské štáty, regionálne orgány, združenia, univerzity atď.), sa nepovažujú za organizované aglomerácie a nemôžu sa uchádzať o podporu ako hlavné alebo pridružené mestské orgány, ale môžu sa pripojiť ako partneri pre realizáciu návrhu predloženého oprávneným mestským orgánom.

V rámci EUI-IA sa organizované aglomerácie považujú za jeden mestský orgán, ktorý zastupuje všetky zúčastnené obce/mestské zastupiteľstvá. Z tohto dôvodu sa v návrhu projektu predloženom organizovanou aglomeráciou táto organizovaná aglomerácia uvedie ako hlavný mestský orgán. Na overenie oprávnenosti organizovaných aglomerácií stály sekretariát skontroluje, či je celkový počet obyvateľov aspoň 50 000 a či väčšina (najmenej 51 % obyvateľov) žije v lokálnych administratívnych jednotkách zapojených do aglomerácie, ktoré sú klasifikované ako veľkomestá, mestá alebo prímestské časti podľa stupňa urbanizácie.

2.3 TRETIA KATEGÓRIA

Akékolvek združenie mestských orgánov (vnútroštátne/regionálne združenia mestských orgánov, územné dohody, rozvojové okresy atď.), ako aj jednotlivé mestské orgány bez formalizovaných dohôd o spolupráci, ktoré však chcú spoločne podať žiadosť, môžu podať žiadosť s uvedením hlavného mestského orgánu spomedzi zapojených obcí/mestských zastupiteľstiev a uviesť ostatné ako pridružené mestské orgány.

Na to, aby boli všetky zapojené mestské orgány (hlavné aj pridružené mestské orgány) oprávnené, musia byť uznané ako lokálne administratívne jednotky a klasifikované ako veľkomestá, mestá alebo prímestské časti podľa stupňa urbanizácie Eurostatu (kód DEGURBA 1 alebo DEGURBA 2). V prípade mestských orgánov, ktorých administratívne hranice zahŕňajú viac ako jednu lokálnu administratívnu jednotku, platia rovnaké pravidlá pre vymedzenie stupňa urbanizácie opísané v oddiele 2.1. Vzťah medzi hlavným a pridruženým mestským orgánom nie je v čase predloženia formulára žiadosti potrebné formalizovať. V prípade schválenia a podpory žiadosti bude potrebné vzťah formalizovať vo forme dohody o partnerstve (stály sekretariát poskytne hlavnému mestskému orgánu vzor).

Z doterajších skúseností vyplýva, že pri jednotlivých projektoch realizovaných združeniami alebo zoskupeniami miest bez štatútu organizovanej aglomerácie, ktoré tvoria viac ako 3 mestské orgány (hlavné a pridružené mestské orgány) bez územnej príľahlosti, hrozí strata súdržnosti a ťažkosti pri dosahovaní zmysluplných výsledkov. Preto sa odporúča, aby združenia a/alebo zoskupenia mestských orgánov (bez štatútu organizovanej aglomerácie), ktoré chcú podať žiadosť, územne susedili a snažili sa obmedziť počet zapojených pridružených mestských orgánov.

2.4 SPOLOČNÉ POŽIADAVKY NA OPRÁVNENÉ MESTSKÉ ORGÁNY

Okrem zásad uvedených v predchádzajúcom texte pre každú konkrétnu kategóriu oprávnených mestských orgánov sa na všetky oprávnené mestské orgány v rámci EUI-IA vzťahujú tieto zásady:

- Všetky mestské orgány musia mať sídlo v členskom štáte EÚ.
- Formulár žiadosti k výzve na predkladanie návrhov v rámci EUI-IA môžu predložiť len oprávnené mestské orgány v zmysle vymedzenia v predchádzajúcom texte. Formulár žiadosti predložený partnerom pre realizáciu bude vyhlásený za neoprávnený.
- Mestské orgány (v zmysle vymedzenia v predchádzajúcom texte) môžu byť v návrhu projektu uvedené len ako hlavné a/alebo pridružené mestské orgány. Kategória partnerov pre realizáciu je vyhradená len pre inštitúcie a/alebo organizácie, ktoré nie sú uznané za mestské orgány v rámci EUI-IA.
- Ak si inovačné riešenia vyžadujú prístup na rozhraní medzi mestom a vidiekom alebo funkčnou oblasťou, je možné zahrnúť lokálne administratívne jednotky vymedzené ako vidiecke podľa ich

stupňa urbanizácie (kód DEGURBA 3 Eurostatu) ako partnerov pre realizáciu. Upozorňujeme, že ich počet obyvateľov sa nezapočítava v rámci dosiahnutia minimálnej hranice oprávnenosti 50 000 obyvateľov. Dôvod zaradenia lokálnych administratívnych jednotiek vymedzených ako vidiecke musí byť jasne uvedený a odôvodnený vo formulári žiadosti.

- Mestský orgán alebo organizovaná aglomerácia sa môže zapojiť len do jedného návrhu projektu v rámci každej výzvy na predkladanie návrhov (aj keď sú tieto návrhy projektov predložené v rámci rôznych tém v tej istej výzve na predkladanie návrhov). Toto pravidlo sa vzťahuje aj na pridružené mestské orgány (obec môže byť zapojená len do jedného návrhu projektu, či už ako hlavný mestský orgán, alebo ako pridružený mestský orgán).
- Mestské orgány, ktoré už získali podporu schváleného projektu EUI-IA v rámci predchádzajúcej výzvy na predkladanie návrhov, nemôžu predložiť novú žiadosť na tú istú tému počas celého trvania iniciatívy.
- Mestské orgány musia dodržiavať požiadavky týkajúce sa vylúčenia z prístupu k financovaniu (podrobnejšie informácie sú uvedené v nasledujúcom texte v časti 8.5. „Kritériá vylúčenia žiadateľov o grant“ a v kapitole 3.3. „Kritériá vylúčenia pre žiadateľov o grant“ Usmernenia k EUI-IA).

Agentúry a spoločnosti (napr. v oblasti energetiky/odpadového hospodárstva, hospodárskeho rozvoja, podpory cestovného ruchu atď.), ktoré sú v úplnom alebo čiastočnom vlastníctve obce/mestského zastupiteľstva, sa nepovažujú za lokálne administratívne jednotky, a preto ich nemožno uznať za oprávnené mestské orgány. Napriek tomu sa tieto organizácie môžu zapojiť do partnerstva ako partneri pre realizáciu (podrobnejšie informácie o úlohách a povinnostiach partnerov pre realizáciu sú uvedené v Usmernení k EUI-IA kapitole 2.1.2 s názvom Typológia Európskej mestskej iniciatívy – partneri pre inovatívne činnosti).

Upozorňujeme, že v prípade združení alebo zoskupení mestských orgánov s právnym postavením organizovaných aglomerácií (druhá kategória oprávnených orgánov – viac podrobností v predchádzajúcom texte) sa inštitúcia vrátane všetkých ostatných zúčastnených mestských orgánov v rámci EUI-IA považuje za jeden mestský orgán, a preto sa aglomerácia uvedie ako hlavný mestský orgán. V prípade združení alebo zoskupení mestských orgánov bez právneho štatútu organizovanej aglomerácie (tretia kategória oprávnených orgánov – viac podrobností v predchádzajúcom texte) sa od zúčastnených mestských orgánov požaduje, aby jednu obec uviedli ako hlavný mestský orgán a ostatné obce ako pridružené mestské orgány.

3. TEMATICKÉ KRYTIE DRUHEJ VÝZVY NA PREDKLADANIE NÁVRHOV EUI-IA

EUI bola zriadená ako jeden z nástrojov na podporu vykonávania Urbánnej agendy pre EÚ – kľúčový nástroj na vykonávanie Novej Lipskej charty. V nadväznosti na prístup mestských inovatívnych činností sa budú výzvy na predkladanie návrhov v rámci EUI-IA vyhlasovať na témy, ktoré EK vymedzila na základe Novej Lipskej charty a na základe priorít EK, ktoré predstavujú medziodvetvový rozmer, ako napríklad ekologická a digitálna transformácia. S cieľom zvýšiť zrozumiteľnosť projektov EUI-IA vzhľadom na politiku súdržnosti a uľahčiť ich následné rozšírenie a/alebo replikáciu s financovaním z EFRR sa vo výzvach na predkladanie návrhov v rámci EUI-IA uvádzajú aj špecifické ciele politiky súdržnosti, na ktoré sa výzva zameriava. Žiadatelia budú musieť venovať osobitnú pozornosť preukázaniu relevantnosti riešení, ktoré navrhujú otestovať, z hľadiska predložených špecifických cieľov politiky súdržnosti. Vymedzuje sa aj zoznam ukazovateľov (t. j. ukazovateľov, ktoré sa budú používať a monitorovať spolu s ďalšími ukazovateľmi, ktoré si stanovujú projektoví partneri), aby sa uľahčilo pochopenie požadovaných účinkov na úrovni projektu a umožnilo sa spočítanie výsledkov na úrovni oblasti politiky a/alebo na úrovni EUI-IA.

V rámci druhej výzvy na predkladanie návrhov môžu žiadatelia predložiť návrhy projektov zamerané na jednu z troch tém: ekologizácia miest, udržateľný cestovný ruch alebo využitie talentov v mestách s úbytkom obyvateľstva.

3.1 EKOLOGIZÁCIA MIEST

CELKOVÉ VYMEDZENIE A KONTEXT TÉMY „EKOLOGIZÁCIA MIEST“

Európa a svet čelia krízam v oblasti biodiverzity, klímy, znečistenia a zdrojov, ktoré sú navzájom neoddeliteľne prepojené. Zmena klímy urýchľuje ničenie prírody prostredníctvom sucha, záplav a požiarov, pričom strata a neudržateľné využívanie prírody sú zasa hnacou silou zmeny klímy³. Znečistenie ovplyvňuje naše zdravie a životné prostredie a v lineárnom hospodárstve sa plytvá vzácnymi zdrojmi. Ak chceme zotrvať na ceste smerujúcej k obmedzeniu otepľovania Zeme na 1,5 °C, mimoriadna situácia v oblasti klímy si vyžaduje naliehavé opatrenia na radikálne zníženie emisií a zároveň na zabezpečenie toho, aby bola adaptácia Európy inteligentnejšia, rýchlejšia a systémovejšia⁴. Okrem zmeny klímy spôsobujú rýchle miznutie prírody aj ďalšie kľúčové faktory straty biodiverzity – zmeny vo využívaní pôdy a morí, nadmerné využívanie, znečistenie a invázne cudzie druhy.

³ Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 (2022).

⁴ Analýza správy IPCC (2022), Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy (2021).

Dôsledkami týchto viacerých kríz trpia najmä európske mestá. Nad zelenými mestskými priestranstvami často prevažuje vytváranie nových pozemkov, keďže podiel obyvateľstva žijúceho v mestských oblastiach EÚ neustále rastie. Každý ôsmy Európan žijúci v meste je vystavený úrovňam znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré presahujú odporúčania WHO. Mestá produkujú približne 70 % celosvetových emisií skleníkových plynov a zároveň sú obzvlášť zraniteľné voči dôsledkom zmeny klímy, ako sú častejšie a dlhšie trvajúce horúčavy, suchá, záplavy či nedostatok vody.

Spoločné riešenie výziev v oblasti biodiverzity, znečistenia, zdrojov a klímy je východiskom podpory ekosystému a budovania odolnosti prostredníctvom „ekologizácie miest“. V tejto súvislosti ponúka zvýšené zameranie na riešenia v oblasti zelenej a modrej infraštruktúry⁵ (ďalej len „zelená“ infraštruktúra) účinný a efektívny prístup k riešeniu týchto výziev v mestách.

Hoci je zelená infraštruktúra dôležitá, sama o sebe nestačí na dosiahnutie zdravého a ekologického mestského prostredia. Preto je integrácia zelenej infraštruktúry do iných oblastí – okrem ochrany biodiverzity a riešenia klimatických výziev – veľmi dôležitá. Keďže ekologizácia miest je celostná koncepcia, je rovnako dôležité pristupovať k tejto téme integrovanejšie a vytvárať prepojenia so širším súborom oblastí politiky. Mali by sa vytvoriť prepojenia medzi zelenou infraštruktúrou a ďalšími oblasťami politiky, ako sú nulové znečisťovanie ovzdušia, vody a pôdy, udržateľná mobilita, obnova budov, energetika, vodné hospodárstvo, obehové hospodárstvo a verejné zdravie.

V rámci témy „Ekologizácia miest“ sa budú financovať projekty zamerané na experimentovanie a poskytovanie konkrétnych inovatívnych riešení v oblasti zelenej infraštruktúry v európskych mestách s cieľom lepšie riešiť výzvy v oblasti biodiverzity, znečistenia, zdrojov a klímy vrátane rozvoja synergie s inými kľúčovými oblasťami politiky. Očakáva sa, že inovatívne riešenia testované v rámci financovaných projektov prispievajú k investíciám politiky súdržnosti súvisiacim so zeleným a spravodlivým prechodom a budú zahŕňať otázku dostupnosti pre všetkých.

Téma „Ekologizácia miest“ prispieva k viacerým politikám a iniciatívam EÚ, ako sú Zelená dohoda EÚ, Stratégia EÚ pre biodiverzitu, Stratégia EÚ pre lesy, Stratégia EÚ pre pôdu a návrh zákona o ochrane prírody, Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, Stratégia EÚ pre zelenú infraštruktúru, Akčný plán EÚ pre nulové znečistenie, iniciatíva Nový európsky Bauhaus, iniciatíva EÚ „vlna obnovy“, iniciatíva pre cenovo dostupné bývanie, Nový európsky rámec v oblasti mobility, misie EÚ zamerané na klimaticky neutrálne a inteligentné mestá, európske partnerstvo v rámci programu Horizontu Európa „Podpora mestskej transformácie“, Dohovor primátorov a starostov o klíme a energetike, Dohoda o zelených mestách, ocenenia Európske hlavné zelené mesto 69 a Európsky zelený list a Výzva pre inteligentné mestá, a je s nimi prepojená.

⁵ V stratégii EÚ pre zelenú infraštruktúru sa zelená infraštruktúra vymedzuje ako strategicky plánovaná sieť prírodných a poloprírodných oblastí s inými environmentálnymi vlastnosťami, ktoré sú vytvorené a riadené tak, aby poskytovali široký rozsah ekosystémových služieb. Zahŕňa zelené miesta a ďalšie fyzikálne vlastnosti v suchozemských (vrátane pobrežných) a morských oblastiach. Na pevnine sa zelená infraštruktúra nachádza vo vidieckych a mestských oblastiach. Modrá infraštruktúra je podobná zelenej infraštruktúre a zahŕňa prírodné a poloprírodné oblasti vrátane vodných ekosystémov, pobrežných a morských oblastí. Veľký význam pre rozvoj zelenej infraštruktúry majú prímestské oblasti, pričom koncepcia tejto infraštruktúry môže byť obohatená o riešenia založené na prírode.

Okrem toho táto téma prispieva k Urbánnej agende pre EÚ tematického partnerstva EÚ „Ekologizácia miest“ a je s ňou prepojená. Partnerstvo sa zameriava na zelenú a modrú infraštruktúru v mestskom kontexte a vytvoria sa ním prepojenia s inými oblasťami politiky. Téma „Ekologizácia miest“ je takisto v súlade s témou „Zelené mesto“ Novej lipskej charty, v ktorej sa predkladá vízia udržateľnej mestskej budúcnosti v Európe, a to aj s dôrazom na sociálne a hospodárske aspekty („spravodlivé mesto“ a „produktívne mesto“).

Cieľom Európskej komisie je dosiahnuť vyvážené portfólio projektov, ktoré splňajú najvyššie štandardy kvality a zároveň odrážajú geografickú, priestorovú a demografickú rozmanitosť európskych miest. Očakáva sa, že návrhy projektov budú vysoko experimentálne, a preto nie je pravdepodobné, že budú financované z tradičných alebo hlavných zdrojov financovania.

VÝZNAM A ÚLOHA MESTSKÝCH ORGÁNOV

Riešenie spoločných problémov v oblasti biodiverzity, znečistenia, zdrojov a klímy prostredníctvom riešení zelenej infraštruktúry je pre mestá oblasťou s významným potenciálom. Inovatívne riešenia výziev v oblasti biodiverzity, znečistenia, zdrojov a klímy sa realizujú prostredníctvom konkrétnych opatrení na miestnej úrovni. Téma „Ekologizácia miest“ so zameraním na zelenú infraštruktúru prepája množstvo orgánov, typov iniciatív a regulačných opatrení v teréne. Mestské orgány majú dobré predpoklady na to, aby prepájali rôzne orgány a oddelenia a zároveň experimentovali s inovatívnymi riešeniami existujúcej a/alebo novej zelenej infraštruktúry, a tým zlepšovali vedomostnú základňu pre túto tému. Zvyčajne majú aj dôveru občanov, ktorá je nevyhnutná na dosiahnutie akceptácie projektov zelenej infraštruktúry na miestnej úrovni, a to najmä prostredníctvom participatívneho zapojenia zainteresovaných strán.

Medzi biodiverzitou, znečistením, zdrojmi a klimatickými výzvami sú neodmysliteľné súvislosti a treba sa zamerať na tie riešenia zelenej infraštruktúry, ktorými sa riešia celostne. V praxi sa však pomerne často riešia vo svojich vlastných oblastiach, a preto spojením riešení zelenej infraštruktúry v mestskej perspektíve vzniká príležitosť na podporu komplexnejšieho prístupu. Inovatívne riešenia testované mestskými orgánmi, ktorými sa súčasne riešia synergie medzi ochranou biodiverzity, cieľmi nulového znečistenia a zmierňovaním zmeny klímy/adaptáciou na ňu, pričom sa zohľadňujú aj sociálne vplyvy, prinášajú príležitosť maximalizovať vedľajšie prínosy a prispievajú k plneniu ambícií v oblasti rozvoja pre všetkých.

Mestské orgány majú dobré predpoklady na to, aby experimentovali s inovatívnymi riešeniami, ktoré prinášajú viacero výhod vyplývajúcich zo zelenej infraštruktúry, a zároveň aby vytvárali tematické prepojenia so širším súborom oblastí politiky, ako sú nulové znečisťovanie ovzdušia, vody a pôdy, udržateľná mobilita, ekologická obnova budov, prechod na čistú energiu, vodné hospodárstvo a verejné zdravie. Návrhy projektov v rámci tejto témy by sa preto mali zameriavať na riešenia zelenej infraštruktúry s jasným a silným prepojením s inými oblasťami politiky. Inovatívne nápady testované v mestách by sa napríklad mohli zaoberať zmierňovaním zmeny klímy priamo prostredníctvom sekvestrácie uhlíka alebo nepriamo znížením dopytu po energii a prinášať dôležité vedľajšie prínosy, ako je zníženie znečistenia, napríklad prostredníctvom spôsobov aktívnej mobility súvisiacich so zelenou infraštruktúrou, ako sú cyklistika a chôdza. Takéto nápady by mohli podporovať aj adaptáciu na zmenu klímy, napr. zmiernenie účinkov tepelných ostrovov v mestách, a znižovanie potreby chladenia

a vykurovania budov prostredníctvom zelených striech a zelených stien. Okrem toho sa v mnohých štúdiách preukázalo pozitívne prepojenie medzi zelenou infraštruktúrou a ľudským zdravím a prostredníctvom inovatívnych riešení by mestské orgány mohli testovať nové nákladovo efektívne riešenia problémov verejného zdravia. Okrem toho, hoci hlavné mestá a väčšie aglomerácie môžu mať väčšiu kapacitu na začlenenie špičkových inovácií do svojich prístupov vrátane nových riešení, ktoré sa v EÚ ešte nikdy netestovali, inovácie sú dôležité pre mestá všetkých veľkostí.

Návrhy projektov by nemali byť vypracované oddelene od strednodobých až dlhodobých opatrení zameraných na riešenie problémov v oblasti biodiverzity, znečistenia, nedostatku zdrojov a klímy a očakáva sa, že budú začlenené do existujúcich strategických a systematických prístupov k ekologizácii a/alebo ku klimatickej neutralite mesta. Takéto prístupy⁶ môžu napríklad zahŕňať stratégie udržateľného rozvoja miest v rámci politiky súdržnosti⁷ alebo zmluvy o klimatických mestách, ktoré vypracovali mestá zapojené do misie EÚ zameranej na klimaticky neutrálne a inteligentné mestá alebo ktoré k nej pristúpili, alebo činnosti miest, ktoré podpísali alebo schválili chartu misie EÚ Adaptácia na zmenu klímy. Takéto začlenenie do príslušných mestských stratégií a plánov sa bude hodnotiť počas strategického hodnotenia návrhov projektov⁸.

PODNETY PRE MESTSKÉ ORGÁNY

Bez toho, aby boli predpísané očakávané odpovede, ktoré sa môžu v jednotlivých mestách vzhľadom na ich veľkosť, vnútorné charakteristiky a výzvy výrazne líšiť, vyzývame žiadateľov, aby pri vypracúvaní svojich návrhov projektov zohľadnili témy a otázky uvedené v nasledujúcom texte⁹. Takisto je možné testovanie opatrení spojených s viacerými z týchto tém a problémov integrovaným spôsobom a v rámci tejto témy sa dôrazne odporúča.

- **Rozvoj a zveľaďovanie mestských zelených priestranstiev** so zameraním na projekty, ktoré prispievajú k zastaveniu straty biodiverzity, k overiteľnému a výraznému zníženiu znečistenia ovzdušia a k boju proti vlnám horúčav a zároveň k dosiahnutiu cieľov v oblasti klímy a k zlepšeniu zdravia a pohody občanov.
- **Budovanie zelených koridorov mobility** pomocou zelenej infraštruktúry v mestských oblastiach a medzi mestskými centrami a prímestskými oblasťami, ktoré prispievajú k zníženiu znečistenia ovzdušia, pôdy a hlukovému znečisteniu, využívajú umelú inteligenciu v systémoch riadenia dopravy, podporujú udržateľnú multimodálnu mestskú mobilitu vrátane aktívnych spôsobov mobility, ako je cyklistika, a zároveň prispievajú k dosiahnutiu cieľov v oblasti klímy a zlepšovaniu zdravia a blaha občanov.

⁶ Zoznam strategických/systémových prístupov je len ilustračný.

⁷ Článok 11 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde.

⁸ Viac podrobností o výberovom konaní nájdete v oddiele 3.2 [Usmernení pre žiadateľov EUI-IA](#).

⁹ Výraz „zelená infraštruktúra“ označuje v celom dokumente zelenú aj modrú infraštruktúru.

- **Predchádzanie suchám a záplavám** prostredníctvom projektov zameraných na udržateľné hospodárenie s vodou vrátane dažďovej vody v mestských oblastiach s pomocou zelenej infraštruktúry, ktorá prispieva k predchádzaniu suchám a záplavám, ako aj k zlepšeniu kvality vody a zároveň k zníženiu rizika katastrof a úbytku pôdy.
- **Navrhovanie a obnova budov a ich okolia, najmä v sociálne znevýhodnených štvrtiach, s využitím riešení založených na prírode**, a to začlenením zelenej infraštruktúry a riešení založených na prírode do návrhu a/alebo obnovy budov a ich okolia vrátane efektívneho hospodárenia so zdrojmi, a to aj s využitím recyklovaného stavebného materiálu. Takéto riešenia by mali zlepšiť energetickú účinnosť a znížiť emisie skleníkových plynov a látok znečisťujúcich ovzdušie z budov, ďalej prispieť k dosiahnutiu cieľov v oblasti klímy, napr. prostredníctvom poskytovania možností adaptácie na zmenu klímy a ukladania a sekvestrácie uhlíka.

Očakáva sa, že návrhy projektov, ktoré sa zameriavajú na vyššie uvedené podnety, prinesú viaceré hospodárske, sociálne a environmentálne výhody, napríklad prispievajú k zdravšiemu a odolnejšiemu mestskému prostrediu, zavádzaniu nových obchodných modelov a postupov (napr. zelené inovatívne verejné obstarávanie), ako aj nových prístupov a nástrojov na budovanie kapacít pre ekologickejšie a udržateľnejšie mestá, na zapojenie občanov a na ekologizáciu postupov financovania/vytvárania rozpočtu miest. Vzhľadom na ciele prechodu sa pri riešení podnetov očakáva, že jednotlivé koncepcie v rámci návrhov projektov budú zahŕňať opatrenia, ktorými sa podporí prechod na zelenú energiu, a povedú k zníženiu závislosti od dovozu palív (napr. zavedenie čistých, nespáľovacích obnoviteľných zdrojov energie, praktické opatrenia na úsporu energie). V rovnakom duchu sa očakáva, že návrhy projektov spočívajú v zavádzaní opatrení, ktoré podporujú prechod na obehové hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje (napr. znížením množstva odpadu a znečistenia prostredníctvom opráv, opätovného použitia a znižovania množstva).

CIELE POLITIKY SÚDRŽNOSTI

- špecifický cieľ 2.1 pre ekologickejšiu Európu prostredníctvom „*podpory energetickej efektívnosti a znižovania emisií skleníkových plynov*“,
- špecifický cieľ 2.4 pre ekologickejšiu Európu prostredníctvom „*adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof a odolnosti s prihliadnutím na ekosystémové prístupy*“,
- špecifický cieľ 2.5. pre ekologickejšiu Európu prostredníctvom „*podpory prístupu k vode a udržateľného vodného hospodárstva*“,
- špecifický cieľ 2.7 pre ekologickejšiu Európu prostredníctvom „*zlepšenia ochrany prírody a biodiverzity, zelenej infraštruktúry, najmä v mestskom prostredí, a zníženia znečistenia*“,
- špecifický cieľ 2.8 pre ekologickejšiu Európu prostredníctvom „*podpory udržateľnej multimodálnej mestskej mobility v rámci prechodu na čisté bezuhlíkové hospodárstvo*“,

- špecifický cieľ 5.1 Európa bližšie k občanom prostredníctvom „podpory integrovaného a inkluzívneho sociálneho, hospodárskeho a environmentálneho rozvoja, kultúrneho dedičstva, prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu a bezpečnosti v mestských oblastiach“.

UKAZOVATELE VÝSLEDKOV A VÝSTUPOV

Návrhy projektov sa budú okrem iných kritérií posudzovať podľa schopnosti dosiahnuť dôveryhodné výsledky a podľa správnosti metodiky merania týchto výsledkov.

V kontexte tejto témy sa najmä mestské orgány vyzývajú, aby stanovili súbor ukazovateľov, ktoré integrovaným spôsobom zachytávajú všetky vzájomne prepojené ciele v oblasti biodiverzity a klímy a prepojenia zelenej infraštruktúry s odvetvovými politikami.

Ak je to pre ich projektové zámery relevantné, mestské orgány sa môžu vo svojich žiadostiach odvolávať na ktorýkoľvek z ukazovateľov uvedených v nasledujúcom texte. Tento zoznam nie je normatívny ani vyčerpávajúci. Zahŕňa ukazovatele, ktoré nie sú výlučne špecifické pre tému ekologizácie miest, no pomocou ktorých možno vyjadriť konkrétne výsledky, a preto stoja za zváženie. Takéto ukazovatele by sa mali doplniť ukazovateľmi relevantnými pre konkrétny projekt.

Mestské orgány si môžu stanoviť vlastné špecifické ukazovatele projektu, pričom zároveň zohľadnia tie, ktoré sú uvedené v zozname, aby čo najjasnejšie a najpresvedčivejšie vyjadrili zmeny, ktoré má ich projekt potenciál dosiahnuť.

Ukazovatele výstupov

- vytvorené nové výrobky a služby (*merná jednotka*: nové výrobky/služby),
- podporená infraštruktúra (nová, obnovená, rekonštruovaná alebo modernizovaná) (*merná jednotka*: podporená infraštruktúra),
- vytvorené a/alebo podporené nové vybavenie (*merná jednotka*: nové vybavenie),
- podporené osoby (vyškolené, kvalifikované, sprevádzané alebo asistované) (*merná jednotka*: osoby),
- obytné jednotky so zlepšenou energetickou hospodárnosťou (*merná jednotka*: obytné jednotky),
- verejné budovy so zlepšenou energetickou hospodárnosťou (*merná jednotka*: štvorcové metre),
- pobrežné pásmo, brehy riek a jazier a ochrana pred zosuvmi pôdy, ktoré boli novovybudované alebo konsolidované v záujme ochrany ľudí, majetku a prírodného prostredia (*merná jednotka*: hektáre),
- zelená infraštruktúra vybudovaná na účely adaptácie na zmenu klímy (*merná jednotka*: hektáre),

- plocha zelenej infraštruktúry podporenej v mestských oblastiach (*merná jednotka*: metre štvorcové),
- plocha podporenej rekultivovanej pôdy (*merná jednotka*: hektáre),
- nainštalované systémy na monitorovanie znečistenia ovzdušia (*merná jednotka*: počet systémov¹⁰),
- zainteresované strany zapojené do prípravy a spolurealizácie projektu (*merná jednotka*: účasť zainteresovaných strán),
- občania zapojení do prípravy a spolurealizácie projektu (*merná jednotka*: osoby),
- otvorený priestor vytvorený alebo obnovený v mestských oblastiach (*merná jednotka*: štvorcové metre),
- mestské priestory k dispozícii ľuďom, prístupné zelené plochy na šport a rekreačné aktivity (*merná jednotka*: hektáre).

Ukazovatele výsledkov

- pracovné miesta vytvorené v podporovaných subjektoch (*merná jednotka*: ročné ekvivalenty plného pracovného času),
- používatelia nových a modernizovaných digitálnych služieb, produktov a procesov (*merná jednotka*: používatelia/rok),
- zníženie ročnej konečnej spotreby energie (*merná jednotka*: percentuálny podiel zníženia v porovnaní s predchádzajúcim rokom),
- odhadované emisie skleníkových plynov (*merná jednotka*: tony ekvivalentu CO₂/rok),
- obydlia so zlepšenou energetickou hospodárnosťou [*merná jednotka*: obydlia, zníženie spotreby energie (kWh/m²)],
- verejné budovy so zlepšenou energetickou hospodárnosťou [*merná jednotka*: metre štvorcové, zníženie spotreby energie (kWh/m²)],
- zlepšenie kvality ovzdušia [*merná jednotka*: koncentrácie jemných tuhých častíc (PM_{2,5})],
- rekultivovaná pôda využitá na zelené plochy a chránenú biodiverzitu (*merná jednotka*: hektáre),

¹⁰ Meracie stanice musia spĺňať požiadavky na kvalitu stanovené v právnych predpisoch EÚ o čistote ovzdušia, konkrétne 2008/50 a 2004/107, a musia byť riadne nahlásené Európskej environmentálnej agentúre v súlade s rozhodnutím 2011/850.

- zvýšenie počtu obyvateľov využívajúcich možnosti aktívnej mobility (*merná jednotka: percentuálny podiel miestneho obyvateľstva*),
- počet obyvateľov, ktorí majú prospech z opatrení na ochranu pred povodňami (*merná jednotka: percentuálny podiel chráneného miestneho obyvateľstva*),
- obyvateľstvo, ktoré využíva ochranné opatrenia proti prírodným katastrofám súvisiacim s klímou (okrem povodní a lesných požiarov) (*merná jednotka: percentuálny podiel chráneného miestneho obyvateľstva*),
- úroveň účasti dosiahnutá pri zapájaní miestnych komúnit (informovanie, konzultácie, spoluvytváranie, spolorozhodovanie) (*merná jednotka: percentuálny podiel zapojených miestnych obyvateľov*).

3.2 UDRZATELNÝ CESTOVNÝ RUCH

CELKOVÉ VYMEDZENIE A KONTEXT TÉMY „UDRŽATELNÝ CESTOVNÝ RUCH“

Európsky cestovný ruch je dynamický ekosystém, ktorý pred krízou COVID-19 prispieval k HDP EÚ takmer 10 %, tvoril takmer 12 % celkovej zamestnanosti v EÚ a EÚ sa vďaka nemu stala vedúcou svetovou destináciou cestovného ruchu. Pre mnohé regióny a mestá v EÚ je cestovný ruch kľúčovým odvetvím prispievajúcim k hospodárskej a sociálnej štruktúre, ktoré vytvára pracovné miesta a príjmy, často sústredené v regiónoch bez alternatívnych zdrojov zamestnania a zahŕňajúce nízkokvalifikovaných pracovníkov. Cestovný ruch môže byť zároveň účinným nástrojom v boji proti hospodárskemu úpadku, nezamestnanosti a vyludňovaniu destinácií, ktorý podnecuje zlepšovanie základnej verejnej infraštruktúry a služieb, zhodnocuje prírodné a kultúrne dedičstvo a podporuje digitálnu a ekologickú transformáciu v rámci hodnotového reťazca.

Pandémia COVID-19 spôsobila bezprecedentnú krízu v odvetví cestovného ruchu a v destináciách, pričom odhalila zraniteľnosť ekosystému voči vnútorným a vonkajším otrasom. Strata príjmov obzvlášť nepriaznivo zasiahla regióny závislé od tohto odvetvia, pričom boli ohrozené milióny pracovných miest¹¹, čím sa oslabil jeho transformačný potenciál. Pandémia značne oslabil schopnosť ekosystému cestovného ruchu zotaviť sa a investovať, pričom sa odhaduje, že investičná medzera je najvyššia spomedzi všetkých odvetvových ekosystémov. Okrem straty príjmov je ďalšou výzvou, ktorá sa v dôsledku pandémie prehĺbila, nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily v cestovnom ruchu. Súčasný globálny kontext recesie a energetickej krízy, spôsobený ruskou agresiou na Ukrajine, takisto výrazne ovplyvňuje podniky v oblasti cestovného ruchu, a to najmä malé a stredné podniky.

Okrem okamžitých reakcií na krízu, ktoré sa zakladajú najmä na krátkodobých schémach zamestnanosti a podpore likvidity MSP, proces obnovy podnecuje úsilie o riešenie štrukturálnejších zraniteľností

¹¹ UNWTO (2020), [Barometer svetového cestovného ruchu](#), zväzok 18, číslo 6, október 2020.

súčasných modelov cestovného ruchu, ako aj o zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti, udržateľnosti a odolnosti tohto odvetvia voči súčasným a budúcim šokom. Takéto dlhodobé opatrenia sú potrebné na zachovanie Európy ako poprednej svetovej kvalitnej, udržateľnej, inkluzívnej a inovatívnej destinácie, ako aj na zabezpečenie sociálnej a environmentálnej udržateľnosti a kvality života v mestách, obciach a regiónoch s cestovným ruchom. Výzvy, ako sú vysoká miera sezónnosti a nerovnomerné geografické rozloženie v niektorých destináciách, podmieňujú kolísanie príjmov, zamestnanosti a nedostatočné alebo nadmerné využívanie infraštruktúry, služieb a zdrojov. To má potenciálne negatívne účinky na hostiteľské komunity, klímu a životné prostredie a na firmy v tomto odvetví. Rýchlo sa meniace očakávania a požiadavky spotrebiteľov, ako aj pripravenosť podnikov na transformáciu sú zároveň príležitosťou na posun smerom k udržateľnejšiemu, digitálnemu a inkluzívnejšiemu ekosystému.

Podniky a destinácie cestovného ruchu by sa mali zapojiť do opatrení v oblasti klímy, napríklad uplatňovaním modelov obehového hospodárstva, znižovaním environmentálnej stopy, zabezpečením adaptácie na zmenu klímy, uplatňovaním systémov udržateľnosti). Služby cestovného ruchu založené na údajoch a posilnenie digitálnych kapacít MSP sú nevyhnutné pre konkurencieschopné podniky. Sociálny rozmer tohto odvetvia by mali formovať ďalšie aspekty zamerané na rovnosť príležitostí, dostupnosť, cenovú dostupnosť a vytváranie pozitívneho vplyvu na miestne komunity.

Komisia podporuje dlhodobú ekologickú a digitálnu transformáciu a odolnosť ekosystému cestovného ruchu, ako sa opisuje v dokumente [Spôsob transformácie cestovného ruchu](#). Na základe procesu spoluprotvorby Komisia začiatkom roka 2022 zverejnila tento strategický plán pre toto odvetvie, v ktorom sa opisujú opatrenia a výstupy potrebné na urýchlenie ekologickej a digitálnej transformácie a zvýšenie odolnosti ekosystému cestovného ruchu a vyzývajú zainteresované strany z oblasti cestovného ruchu, aby sa zapojili a zohrali svoju úlohu v tejto iniciatíve. Na základe tejto správy Rada EÚ prijala závery, v ktorých sa stanovuje [Európsky program pre cestovný ruch do roku 2030](#) a príslušný viacročný pracovný plán EÚ na podporu členských štátov, verejných orgánov a príslušných zainteresovaných strán.

Ďalšími politickými iniciatívami EÚ, ktoré sú mimoriadne dôležité pre zvýšenie konkurencieschopnosti cestovného ruchu, sú [Európska zelená dohoda](#), [Pakt EÚ o zručnostiach](#) a [dátová stratégia EÚ](#).

Politika súdržnosti EÚ, najmä prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja, je už tradične spojencom európskych regiónov v ich úsilí o zvýšenie hodnoty geografického bohatstva a kultúrneho a historického dedičstva a o účinnú a udržateľnú podporu cestovného ruchu. V programovom období 2021 – 2027 politika súdržnosti naďalej ponúka široký rozsah podpory pre udržateľný cestovný ruch a príležitosť podporiť digitálnu a zelenú transformáciu, posilniť odolnosť a dlhodobú udržateľnosť tohto odvetvia v rámci všetkých cieľov politiky vzhľadom na prechodnú cestu pre cestovný ruch, pričom sa v rámci nej zaviedol špecifický cieľ venovaný cestovnému ruchu (pozri v nasledujúcom texte).

Okrem toho táto téma prispieva k Urbánnej agende pre EÚ tematického partnerstva EÚ „Udržateľný cestovný ruch“ a je s ňou prepojená. Toto partnerstvo sa zameriava na otázky súvisiace s cestovným ruchom v mestách, ktorý je kľúčovou súčasťou udržateľného rozvoja mestských ekonomík.

Cieľom Európskej komisie je dosiahnuť vyvážené portfólio projektov, ktoré spĺňajú najvyššie štandardy kvality a zároveň odrážajú geografickú, priestorovú a demografickú rozmanitosť európskych miest.

Očakáva sa, že návrhy projektov budú vysoko experimentálne, a preto nie je pravdepodobné, že budú financované z tradičných alebo hlavných zdrojov financovania.

VÝZNAM A ÚLOHA MESTSKÝCH ORGÁNOV

Udržateľný mestský cestovný ruch môže byť hnacou silou miestneho rozvoja a prispieť k plneniu všetkých 17 cieľov udržateľného rozvoja OSN, od podpory tvorby pracovných miest, cez príspevok k udržateľnému a inkluzívnemu rastu až po investície a prechod na inovatívne a ekologickejšie postupy. Takéto príspevky v konečnom dôsledku odrážajú to, ako sa mesto rozvíja a prezentuje a zlepšuje podmienky pre obyvateľov aj návštevníkov.

Úlohou mestských orgánov však nie je len riešiť vplyv COVID-19 v tomto odvetví a štrukturálne zmeny smerom k udržateľnejším modelom cestovného ruchu, ale čelia aj špecifickým výzvam, ktoré vznikajú v súvislosti s udržateľným mestským cestovným ruchom, ako sú starostlivé vyvázenie potrieb návštevníkov a obyvateľov, preťaženie turistických tokov v mestách, dostupnosť verejných priestorov a služieb a špecifické environmentálne a sociálne výzvy, ktoré so sebou prináša „nadmerný cestovný ruch“. Tieto výzvy sa líšia podľa veľkosti mesta a jeho polohy v priemyselnom prostredí a majú vplyv na širší región mesta a jeho prepojenia (doprava, verejné služby, kultúra, integrácia sietí) s okolím. Okrem toho, hoci hlavné mestá a väčšie aglomerácie môžu mať väčšiu kapacitu na začlenenie špičkových inovácií do svojich prístupov vrátane nových riešení, ktoré sa v EÚ ešte nikdy netestovali, inovácie sú dôležité pre mestá všetkých veľkostí.

Stratégie udržateľného cestovného ruchu v mestských centrách sa nemusia obmedzovať len na samotné mesto, ale môžu sa nimi takisto aktívne posilňovať prepojenia s menšími okolitými oblasťami a mestami, čím sa zníži tlak na mestské centrá a vytvorí sa viac príležitostí pre celý región. Napriek tomu majú mestá v rámci ekosystému cestovného ruchu jedinečné postavenie, pričom uplatňujú aj širšie politické a legislatívne rámce na podporu oživenia a transformácie odvetvia cestovného ruchu smerom k udržateľnejším a odolnejším modelom. Na jednej strane mestá ako destinácie cestovného ruchu samy o sebe zahŕňajú jedinečné ekosystémy cestovného ruchu a spájajú sieť zainteresovaných strán v cestovnom ruchu, viaceré atrakcie a rôzne typy návštevníkov na pomerne malom území. Na druhej strane môžu mestské orgány doplniť existujúcu politiku cestovného ruchu a regulačné prostredie zavedením politík cestovného ruchu založených na mieste v rámci celkovej vízie rozvoja miest. Zavedením jedinečných riešení a komplexných politík na podporu a riadenie udržateľného cestovného ruchu môžu mestá ísť príkladom menším mestám, obciam a regiónom, ktorých hospodárstvo je vo väčšej miere závislé od cestovného ruchu, najmä pokiaľ ide o zníženie nadmernej závislosti od jedného odvetvia a kombináciu hospodárskych činností v oblasti cestovného ruchu s inými investíciami a úsilím o vytváranie pracovných miest s cieľom diverzifikácie do iných odvetví.

PODNETY PRE MESTSKÉ ORGÁNY

Bez toho, aby boli predpísané očakávané odpovede, ktoré sa môžu v jednotlivých mestách vzhľadom na ich veľkosť, vnútorné charakteristiky a výzvy výrazne líšiť, vyzývame žiadateľov, aby pri vypracúvaní svojich návrhov projektov zohľadnili témy a otázky uvedené v nasledujúcom texte. Takisto je možné testovanie opatrení spojených s viacerými z týchto tém a problémov integrovaným spôsobom a v rámci tejto témy sa dôrazne odporúča.

- diverzifikácia produktu cestovného ruchu smerom k rôznym formám inteligentného, udržateľného a dostupného cestovného ruchu, digitalizácia služieb cestovného ruchu, rozšírenie jeho geografického a sezónneho dosahu pre vyváženejší ročný hospodársky a kultúrny cyklus, uspokojenie širšej škály typov návštevníkov, ako aj prispievanie k životu miestnych komunít,
- podpora ekologickej a digitálnej transformácie odvetvia cestovného ruchu v mestskom prostredí vrátane prechodu na obehové hospodárstvo, inteligentných obchodných modelov cestovného ruchu a adaptácie na zmenu klímy v úzkej spolupráci s možnosťami zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie v oblasti digitálnych technológií a ekologickej oblasti, ktoré zodpovedajú zručnostiam a kvalifikáciám vyžadovaným v cestovnom ruchu,
- podpora sociálneho začlenenia a inovácií prostredníctvom cestovného ruchu, a to aj prostredníctvom podpory opatrení v oblasti dostupnosti a cenovej prístupnosti a podnikov sociálneho hospodárstva v oblasti cestovného ruchu, ktoré uľahčujú vytváranie odolných a udržateľných pracovných miest s osobitným dôrazom na začlenenie zraniteľných a marginalizovaných skupín,
- inovatívne modely riadenia destinácií založené na údajoch o tokoch cestovného ruchu v reálnom čase, najmä s cieľom riešiť problém preplnených turistických lokalít a dosiahnuť lepšie vyvážený a rozložený prístup, a to aj prostredníctvom spoločných digitálnych platforiem a inovatívnych, udržateľných a inkluzívnych mestských turistických trás,
- posilnenie úlohy miest ako vstupných brán do širšieho regionálneho prostredia cestovného ruchu, najmä v menej známych regiónoch s vysokým potenciálom cestovného ruchu, prostredníctvom podpory prepojení medzi mestami a vidiekom v kontexte cestovného ruchu, vrátane využitia kultúrnych hodnôt a pamiatok v blízkosti mestských centier a okolitých oblastí,
- nové modely riadenia cestovného ruchu vrátane participatívnych nástrojov a nástrojov spolupráce na posilnenie účasti miestnych a zainteresovaných strán, opatrení krízového riadenia, inovatívnych mechanizmov zberu údajov, systémov na riadenie tlaku na verejné zdroje a verejné služby a opatrení zameraných na sociálne potreby a potreby v oblasti bývania, nákladov a kvality života.

CIELE POLITIKY SÚDRŽNOSTI

- špecifický cieľ 4.6 pre sociálnejšiu a inkluzívnejšiu Európu prostredníctvom „*posilnenia úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v oblasti hospodárskeho rozvoja, sociálneho začlenenia a sociálnej inovácie*“,
- špecifický cieľ 5.1 Európa bližšie k občanom prostredníctvom „*podpory integrovaného a inkluzívneho sociálneho, hospodárskeho a environmentálneho rozvoja, kultúrneho dedičstva, prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu a bezpečnosti v mestských oblastiach*“.

UKAZOVATELE VÝSLEDKOV A VÝSTUPOV

Návrhy projektov sa budú okrem iných kritérií posudzovať podľa schopnosti dosiahnuť dôveryhodné výsledky a podľa správnosti metodiky merania týchto výsledkov.

Ak je to pre ich projektové zámery relevantné, mestské orgány sa môžu vo svojich žiadostiach odvolávať na ktorýkoľvek z ukazovateľov uvedených v nasledujúcom texte. Tento zoznam nie je normatívny ani vyčerpávajúci. Zahŕňa všeobecné ukazovatele, ktoré explicitne nesúvisia s predmetom výzvy, no pomocou ktorých možno vyjadriť konkrétne výsledky. Takéto ukazovatele by sa mali doplniť ukazovateľmi relevantnými pre konkrétny projekt.

Mestské orgány si môžu stanoviť vlastné špecifické ukazovatele projektu, pričom zároveň zohľadnia tie, ktoré sú uvedené v zozname, aby čo najjasnejšie a najpresvedčivejšie vyjadrili zmeny, ktoré má ich projekt potenciál dosiahnuť.

Ukazovatele výstupov

- počet podporených kultúrnych a turistických lokalít (*merná jednotka*: kultúrne a turistické lokality),
- podporené podniky (z toho: mikropodniky, malé, stredné, veľké podniky) (*merná jednotka*: podniky),
- podporované organizácie destinačného manažmentu (*merná jednotka*: organizácie),
- hodnota digitálnych služieb, produktov a procesov vyvinutých pre podniky (*merná jednotka*: euro),
- podporená infraštruktúra (nová, obnovená, rekonštruovaná alebo modernizovaná) (*merná jednotka*: podporená infraštruktúra),
- vytvorené a/alebo podporené nové vybavenie (*merná jednotka*: nové vybavenie),
- obyvateľstvo, na ktoré sa vzťahujú projekty v rámci integrovaných opatrení na sociálno-ekonomické začlenenie marginalizovaných komunít, domácností s nízkymi príjmami a znevýhodnených skupín (*merná jednotka*: osoby),
- účasť na spoločných opatreniach na podporu rodovej rovnosti, rovnakých príležitostí a sociálneho začlenenia (*merná jednotka*: účasť),
- podporené osoby (vyškolené, kvalifikované, sprevádzané alebo asistované) (*merná jednotka*: osoby),
- zainteresované strany zapojené do prípravy a spolurealizácie projektu (*merná jednotka*: účasť zainteresovaných strán),

Ukazovatele výsledkov

- počet návštevníkov podporených kultúrnych a turistických lokalít (*merná jednotka: návštevníci/rok*),
- percentuálny podiel návštevníckych atrakcií, ktoré sú prístupné pre osoby so zdravotným postihnutím a/alebo ktoré sú zapojené do uznávaných systémov v oblasti prístupnosti (percentuálny podiel prístupných atrakcií),
- pracovné miesta vytvorené v podporovaných subjektoch (*merná jednotka: ročné ekvivalenty plného pracovného času*),
- malé a stredné podniky (MSP), ktoré zavádzajú inovácie produktov, procesov, marketingu alebo organizácie (*merná jednotka: podniky*),
- nové podniky, ktoré prežili na trhu (*merná jednotka: podniky*),
- počet podnikov podporených pri registrácii v schéme EMAS (*merná jednotka: podniky*),
- počet podnikov, ktoré získali podporu pri udeľovaní environmentálnej značky EÚ alebo iných environmentálnych značiek typu I podľa normy EN ISO 140024 alebo rovnocenných dobrovoľných značiek, ktoré sú nezávislé, založené na viacerých kritériách a overované treťou stranou (*merná jednotka: podniky*),
- MSP zúčastňujúce sa na činnostiach správy destinácie (*merná jednotka: účasť*),
- používatelia nových a modernizovaných digitálnych služieb, produktov a procesov (*merná jednotka: používatelia/rok*),
- úroveň účasti dosiahnutá pri zapájaní miestnych komunít (informovanie, konzultácie, spoluvytváranie, spolourozhodovanie) (*merná jednotka: percentuálny podiel zapojených miestnych obyvateľov*).

3.3 VYUŽITIE TALENTOV V MESTÁCH S ÚBYTKOM OBYVATEĽSTVA

CELKOVÉ VYMEDZENIE A KONTEXT TÉMY „VYUŽITIE TALENTU V MESTÁCH S ÚBYTKOM OBYVATEĽSTVA“

Demografické trendy posledných desaťročí, najmä starnutie obyvateľstva a pokles pôrodnosti, ktoré nekompensuje vnútorná migrácia, menia perspektívy rastu a územného rozvoja Európskej únie. Hoci všetky regióny EÚ pociťujú úbytok obyvateľstva v produktívnom veku, mnohé z nich tento problém zasahuje výraznejšie.

V [oznámení s názvom Využitie talentov v európskych regiónoch](#), ktoré bolo zverejnené 17. januára 2023, Európska komisia uvádza 82 regiónov v 16 členských štátoch, v ktorých žije takmer 30 % obyvateľstva EÚ a ktoré sú najviac zasiahnuté poklesom počtu obyvateľov v produktívnom veku v kombinácii s nízkym a stagnujúcim podielom absolventov terciárneho vzdelávania alebo čistou migráciou obyvateľstva vo veku 15 – 39 rokov.

Tieto regióny sa nachádzajú v **pasci rozvoja talentov** alebo hrozí, že v nej uviaznu, čo by mohlo prehýbiť ich špecifické štrukturálne problémy (napr. neefektívnosť na trhu práce, obmedzená diverzifikácia hospodárstva alebo nadmerná závislosť od upadajúcich odvetví, nízka výkonnosť v oblasti inovácií, ktorá znižuje dopyt po vysokokvalifikovaných pracovníkoch, horšie sociálne výsledky a obmedzenejší prístup k základným službám) a vážne obmedziť ich potenciál udržateľného rastu a príťažlivosti. Ak sa tento proces nebude riešiť, vyvolá nové a rastúce územné rozdiely a obyvatelia a komunity z týchto regiónov budú mať pocit, že sa na nich zabudlo.

Ako sa zdôrazňuje v tomto oznámení, riešenie týchto výziev si bude vyžadovať mobilizáciu širokej škály existujúcich nástrojov a politík EÚ na podporu hospodárskej revitalizácie a rozvoja správnych zručností na prilákanie činností s vysokým potenciálom, pričom sa vytvoril osobitný mechanizmus podpory talentov. **Na čele** tohto koordinovaného úsilia **bude prirodzene stáť politika súdržnosti** tým, že pomôže regiónom zvýšiť ich príťažlivosť pre talenty diverzifikáciou ich ekonomík, zlepšením dostupnosti služieb, zvýšením efektívnosti verejnej správy a zabezpečením zapojenia miestnych a regionálnych orgánov prostredníctvom špecializovaných miestnych stratégií.

V tejto súvislosti je Európska mestská iniciatíva zapojená do mechanizmu podpory talentov prostredníctvom tejto novej výzvy na predkladanie návrhov na inovatívne opatrenia na podporu miest, najmä v uvedených regiónoch, s cieľom **otestovať nové riešenia na udržanie a prilákanie talentov**. Cieľom výzvy je identifikovať pilotné projekty vychádzajúce z miestnych podmienok založené na integrácii, t. j. projekty so zapojením miestnych komunít do experimentov v mestskom meradle a projekty zamerané na riešenie hospodárskych, sociálnych a environmentálnych rozmerov demografických výziev, ktorým čelia, tak, aby **podnecovali k využívaniu programov politiky súdržnosti v týchto mestských oblastiach**. Najmä kapitalizácia a prenos poznatkov, ako aj replikácia a/alebo rozšírenie najúspešnejších skúseností s investíciami z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) v rámci špecifických cieľov uvedených v „cieľoch politiky súdržnosti“ (pozri oddiel v nasledujúcom texte) tak môžu prispieť k systematickejšiemu procesu revitalizácie v dlhodobejšom horizonte.

Cieľom Európskej komisie je dosiahnuť vyvážené portfólio projektov, ktoré spĺňajú najvyššie štandardy kvality a zároveň odrážajú geografickú, priestorovú a demografickú rozmanitosť európskych miest.

VÝZNAM A ÚLOHA MESTSKÝCH ORGÁNOV

Bez ohľadu na to, či ide o regióny, ktoré sa nachádzajú v pasci rozvoja talentov alebo im hrozí, že v nej uviaznu, mestá, ktoré čelia rýchlemu úbytku obyvateľstva v produktívnom veku a nedokážu prilákať a/alebo udržať si mladších a/alebo kvalifikovanejších obyvateľov, čelia priamej hrozbe úbytku, emigrácii kvalifikovanej pracovnej sily a nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily a pracovných síl, čo brzdí ich konkurencieschopnosť. Faktory, ako sú starnutie zostávajúceho obyvateľstva, relatívny nárast pomeru

pracovníkov k závislým osobám, ako aj podiel menej kvalifikovaných a nízkopríjmových skupín, ktorý sa často spája so zmenšovaním, môžu mať vzájomne sa posilňujúce účinky.

Nedostatok kvalifikovaných pracovníkov je brzdou hospodárskej diverzifikácie a/alebo presadenia sa konkurencieschopnejších odvetví. Prejavuje sa aj v nižších daňových príjmoch mestských správ a vo vyšších nákladoch na obyvateľa na udržiavanie miestnych služieb a infraštruktúry, ktoré toto „uviaznuté“ obyvateľstvo nevyhnutne potrebuje. Z dlhodobejšieho hľadiska môže utrpieť kvalita verejných priestorov, úroveň služieb v oblasti blaha, ako sú vzdelávanie, zamestnanosť, verejná doprava či zdravotníctvo. Celé mestské prostredie sa môže zhoršiť aj v dôsledku poklesu hospodárskej prosperity (napr. zatvorenie bývalých obchodných alebo priemyselných výrobných areálov, ktoré sa zmenia na opustené priemyselné pozemky), čo celkovo vytvára negatívny dojem z mesta a vedie k ešte väčšiemu odchodu ľudí a podnikov¹².

Hlavné mestá, väčšie aglomerácie a/alebo regionálne centrá, v ktorých sa sústreďujú hospodárske činnosti a s nimi spojené pracovné príležitosti a služby¹³, sú týmto hrozbám vystavené menej než malé a stredne veľké mestá¹⁴. Okrem toho, hoci hlavné mestá a väčšie aglomerácie môžu mať väčšiu kapacitu na začlenenie špičkových inovácií do svojich prístupov vrátane nových riešení, ktoré sa v EÚ ešte nikdy netestovali, inovácie sú dôležité pre mestá všetkých veľkostí. Je preto mimoriadne dôležité, aby žiadatelia **preukázali, že ich mesto ovplyvňuje kombinácia demografických výziev a ťažkostí pri prilákaní, udržaní alebo rozvoji talentov, zručností a kvalifikácií** potrebných na zmiernenie tohto vplyvu, ako sa uvádza v oznámení o využívaní talentov v európskych regiónoch, bez ohľadu na to, či patrí k uvedeným regiónom NUTS-2e¹⁵. Malé a stredne veľké mestá s úbytkom obyvateľstva sa osobitne vyzývajú, aby sa uchádzali o podporu, pretože majú veľký potenciál zvýšiť atraktivnosť okolitých prevažne vidieckych regiónov, ktoré čelia nedostatku talentu, ktorý by sa mohol rozvíjať. Tieto mestá môžu jednotlivo alebo ako zoskupenie v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi (univerzitami, výskumnými zariadeniami, inštitúciami odborného vzdelávania, spoločnosťami a klastrami malých podnikov) vykazovať množstvo funkcií na podnietenie účasti ľudí v najproduktívnejšom veku na miestnej pracovnej sile a prilákanie nových obyvateľov, lepšie prepojenie mestských a vidieckych oblastí z hľadiska ponuky služieb a občianskej vybavenosti, a tým prispieť k zlepšeniu kvality života a omladeniu okolitých území.

¹² Pozri [politickú správu s názvom Zmenšujúce sa mestá](#) Spoločného výskumného centra Európskej komisie z 1. 11. 2022.

¹³ Všetky mestá s najmenej 250 000 obyvateľmi v EÚ a všetky regionálne centrá, pod ktorými sa rozumejú najväčšie sídla do 45 minút jazdy autom, ktoré majú nemocnicu, strednú školu a prístup k mnohým službám (napr. kiná, banky, maloobchod), zatiaľ čo mnohé iné mestské oblasti tieto služby nemajú. Iba 50 % miest s 50 000 až 250 000 obyvateľmi, ako aj 90 % regionálnych centier tejto veľkosti má univerzitu (podrobnejšie informácie nájdete v [ôsmej správe o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti](#)).

¹⁴ Toto zdôvodnenie sa zohľadní najmä v rámci strategického hodnotenia „inovatívosti a relevantnosti pre mestá“ ich návrhov (viac informácií o výberovom konaní nájdete v oddiele 3.2 [usmernení pre žiadateľov v rámci iniciatívy Európskej mestskej iniciatívy – inovatívne akcie](#)).

¹⁵ Úplný zoznam príslušných regiónov NUTS-2 je uvedený v [prílohe](#) k oznámeniu.

S vhodnými stratégiami a kombinovanými inovatívnymi prístupmi možno niektoré z uvedených problémov premeniť na príležitosti. V dôsledku poklesu počtu obyvateľov môže ponuka bývania prevyšovať dopyt, čo vedie k nárastu počtu voľných nehnuteľností a poklesu hodnoty nehnuteľností, ktoré môžu byť atraktívne pre investorov a/alebo prilákať mladších ľudí a rodiny, ktoré hľadajú cenovo dostupnejšie bývanie a lepšiu kvalitu životného prostredia v porovnaní s mestskými centrami. Opustené priemyselné pozemky možno premeniť na bývanie a/alebo zelené plochy, opustené budovy na co-workingové priestory, multifunkčné zariadenia, materské školy, divadlá atď., a znížiť tak rozrastanie miest a dopravné vzdialenosti. Dostupnosť nových komunikačných prostriedkov, ako je vysokorýchlostný internet, v kombinácii s menším preťažením môže takisto prilákať online podniky a/alebo digitálnych nomádov. Tieto mestá by takisto mohli byť otvorenejšie testovaniu nových prístupov a novým sociálnym experimentom, ako sú preskupovanie obyvateľstva s cieľom zahusťovať určité oblasti (v súlade s modelom „kompaktného veľkomesta“) alebo zapájanie občanov do súvisiaceho rozhodovania a/alebo do spoločného navrhovania a/alebo spoluvytvárania služieb, ktoré sú najviac potrebné na prilákanie alebo udržanie talentov.

PODNETY PRE MESTSKÉ ORGÁNY

Bez toho, aby boli predpísané očakávané odpovede, ktoré sa môžu v jednotlivých mestách vzhľadom na ich veľkosť, vnútorné charakteristiky a výzvy výrazne líšiť, vyzývame žiadateľov, aby pri vypracúvaní svojich návrhov projektov zohľadnili témy a otázky uvedené v nasledujúcom texte. Takisto je možné testovanie opatrení spojených s viacerými z týchto tém a problémov integrovaným spôsobom a v rámci tejto témy sa dôrazne odporúča.

Zvýšenie dopytu po mladých a kvalifikovaných talentoch v mestách vrátane:

- **podpory hospodárskej diverzifikácie cieľových mestských oblastí** zameraním sa na vznikajúce odvetvia s vyššou pridanou hodnotou, ale aj s potenciálom vzhľadom na charakteristiky miestneho hospodárstva, prípadne na základe procesov podnikateľského objavovania a prístupov inteligentnej špecializácie,
- **posilnenie miestneho podnikania mladých ľudí** prostredníctvom inovatívnych finančných schém na podporu zakladania nových podnikov alebo spin-offov študentmi a/alebo pracovníkmi z radov čerstvých absolventov (najmä ženami), súvisiacej inkubácie, mentorstva a súvisiacich podnikateľských služieb.

Zvyšovanie ponuky mladých a kvalifikovaných talentov a atraktívnosti miest, a to aj prostredníctvom:

- **podpory nových spojení** medzi mestskými orgánmi, podnikmi, akademickou obcou, výskumnými inštitúciami a/alebo centrami odborného vzdelávania, *okrem iného* s cieľom:
 - vyvinúť učebné osnovy, štipendiá, odbornú prípravu na pracovisku a súvisiacu finančnú pomoc, ako sú záruky pre mladých ľudí, s cieľom preklenúť nesúlad medzi dopytom podnikov a dostupnými pracovnými silami, ako aj s ohľadom na nadobúdanie kompetencií súvisiacich s ekologickou a digitálnou transformáciou,

- podporovať kvalifikáciu a zamestnanosť žien (a rovnaký prístup k nim),
- podporovať a organizovať integráciu vysokokvalifikovaných pracovníkov z EÚ a z krajín mimo EÚ,
- **rozvojom služieb podporujúcich účasť pracovnej sily a kvalitu života obyvateľov**, a to aj prostredníctvom komunitných projektov zvyšujúcich sociálny kapitál a prispôsobujúcich ponuku služieb miestnym potrebám (dôchodcovia, rodiny), iniciatív prispievajúcich k omladzovaniu verejných priestranstiev, spolkového, kultúrneho a/alebo tvorivého komunitného života a/alebo podporujúcich rodovú rovnováhu a medzigeneračnú solidaritu,
- **zlepšovaním prístupu k cenovo dostupnému bývaniu a/alebo uľahčením usadenia a/alebo presídlenia mladých pracovníkov a ich rodín a/alebo výskumných pracovníkov a/alebo absolventov vysokých škôl, ktorí sú nevyhnutní na udržanie živého inovačného ekosystému,**
- **obnovou a/alebo úpravou zastavaného prostredia a mestského priestoru, ako aj verejnej infraštruktúry a súvisiacich služieb** prostredníctvom:
 - opatrení na obnovu a/alebo zmenu využitia nevyužívaných obytných, historických alebo priemyselných budov alebo na premenu opustených priemyselných pozemkov a podobných opustených lokalít na zelené plochy, ktoré takisto prispievajú k cieľom Zelenej dohody EÚ týkajúcim sa uhlíkovej neutrality,
 - nových modelov riadenia a financovania, vzájomným využívaním prostriedkov v rámci dynamiky funkčných oblastí s cieľom lepšie prepojiť mestské a vidiecke oblasti a/alebo spoločne prevádzkovať infraštruktúry a služby, ktoré sú lepšie kalibrované, s primeraným kritickým počtom obyvateľov a s využitím úspor z rozsahu, v prospech miest a ich okolitých území,
 - opatrení na modernizáciu a zlepšenie kvality verejnej správy, základných služieb poskytovaných obyvateľstvu, ako aj na zlepšenie transparentného a participatívneho zapojenia občanov do rozhodovania.

CIELE POLITIKY SÚDRŽNOSTI

- špecifický cieľ 1.1 pre konkurencieschopnejšiu a inteligentnejšiu Európu prostredníctvom *„rozvoja a rozšírenia výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých technológií“*,
- špecifický cieľ 1.2 pre konkurencieschopnejšiu a inteligentnejšiu Európu prostredníctvom *„využívania výhod digitalizácie pre občanov, podniky, výskumné organizácie a verejné orgány“*,
- špecifický cieľ 1.3 pre konkurencieschopnejšiu a inteligentnejšiu Európu prostredníctvom *„posilnenia udržateľného rastu a konkurencieschopnosti MSP a tvorby pracovných miest v MSP, a to aj produktívnymi investíciami“*,

- špecifický cieľ 1.4 pre konkurencieschopnejšiu a inteligentnejšiu Európu prostredníctvom „rozvoja zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie“,
- špecifický cieľ 4.1 pre sociálnejšiu a inkluzívnejšiu Európu prostredníctvom „zvýšenia účinnosti a inkluzívnosti trhov práce a prístupu ku kvalitnému zamestnaniu rozvíjaním sociálnej infraštruktúry a podporou sociálneho hospodárstva“,
- špecifický cieľ 4.2 pre sociálnejšiu a inkluzívnejšiu Európu prostredníctvom „zlepšenia rovnakého prístupu k inkluzívnym a kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania rozvíjaním dostupnej infraštruktúry vrátane posilňovania odolnosti pre dištančné a online vzdelávanie a odbornú prípravu“,
- špecifický cieľ 4.3 pre sociálnejšiu a inkluzívnejšiu Európu prostredníctvom „podpory sociálno-ekonomického začlenenia marginalizovaných komúní, domácností s nízkym príjmom a znevýhodnených skupín vrátane osôb s osobitnými potrebami prostredníctvom integrovaných akcií vrátane bývania a sociálnych služieb“,
- špecifický cieľ 4.4 pre sociálnejšiu a inkluzívnejšiu Európu prostredníctvom „podpory sociálno-ekonomickej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov prostredníctvom integrovaných akcií vrátane bývania a sociálnych služieb“,
- špecifický cieľ 5.1 Európa bližšie k občanom prostredníctvom „podpory integrovaného a inkluzívneho sociálneho, hospodárskeho a environmentálneho rozvoja, kultúrneho dedičstva, prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu a bezpečnosti v mestských oblastiach“.

UKAZOVATELE VÝSLEDKOV A VÝSTUPOV

Návrhy projektov sa budú okrem iných kritérií posudzovať podľa schopnosti dosiahnuť dôveryhodné výsledky a podľa správnosti metodiky merania týchto výsledkov.

Ak je to pre ich projektové zámery relevantné, mestské orgány sa môžu vo svojich žiadosiach odvolávať na ktorýkoľvek z ukazovateľov uvedených v nasledujúcom texte. Tento zoznam nie je normatívny ani vyčerpávajúci. Zahŕňa ukazovatele, ktoré explicitne nesúvisia s predmetom výzvy týkajúcim sa využitia talentov v mestách s úbytkom obyvateľstva, no pomocou ktorých možno vyjadriť konkrétne výsledky, a preto stoja za zváženie. Takéto ukazovatele by sa mali doplniť ukazovateľmi relevantnými pre konkrétny projekt.

Mestské orgány si môžu stanoviť vlastné špecifické ukazovatele projektu, pričom zároveň zohľadnia tie, ktoré sú uvedené v zozname, aby čo najjasnejšie a najpresvedčivejšie vyjadrili zmeny, ktoré má ich projekt potenciál dosiahnuť.

Ukazovatele výstupov

- vytvorené nové výrobky a služby (*merná jednotka*: nové výrobky/služby),

- podporená infraštruktúra (nová, obnovená, rekonštruovaná alebo modernizovaná) (*merná jednotka*: podporená infraštruktúra),
- vytvorené a/alebo podporené nové vybavenie (*merná jednotka*: nové vybavenie),
- podporené osoby (vyškolené, kvalifikované, sprevádzané alebo asistované) (*merná jednotka*: osoby),
- podporené podniky (z toho: mikropodniky, malé, stredné, veľké podniky) (*merná jednotka*: podniky),
- podporené nové podniky (*merná jednotka*: nové podniky),
- podniky spolupracujúce s výskumnými organizáciami (*merná jednotka*: podniky spolupracujúce s výskumnými organizáciami),
- kapacita nového alebo modernizovaného sociálneho bývania (*merná jednotka*:
- zainteresované strany zapojené do prípravy a spolurealizácie projektu (*merná jednotka*: účasť zainteresovaných strán),
- občania zapojení do prípravy a spolurealizácie projektu (*merná jednotka*: osoby).

Ukazovatele výsledkov

- pracovné miesta vytvorené v podporovaných subjektoch (*merná jednotka*: ročné ekvivalenty plného pracovného času),
- používatelia nových a modernizovaných digitálnych služieb, produktov a procesov (*merná jednotka*: používatelia/rok),
- nové podniky, ktoré prežili na trhu (*merná jednotka*: podniky),
- MSP zavádzajúce inovácie produktov, procesov, marketingu alebo organizácie (*merná jednotka*: podniky),
- Prihlášky ochranných známk a dizajnov (*merná jednotka*: prihlášky ochranných známk a dizajnov)
- Učňovská príprava podporovaná v MSP (*merná jednotka*: osôb),
- zamestnanci MSP, ktorí absolvujú odbornú prípravu na získanie zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie (podľa druhu zručností: technické, manažérske, podnikateľské, ekologické, iné) (*merná jednotka*: účastníkov),

- počet používateľov nových alebo modernizovaných zariadení služieb zamestnanosti za rok (*merná jednotka: používatelia/rok*),
- počet používateľov nových alebo modernizovaných zariadení starostlivosti o deti za rok (*merná jednotka: používatelia/rok*),
- počet používateľov nových alebo modernizovaných vzdelávacích zariadení za rok (*merná jednotka: používatelia/rok*),
- počet užívateľov modernizovaných a/alebo rekonštruovaných budov na sociálne bývanie za rok (*merná jednotka: používatelia/rok*),
- počet používateľov nových alebo modernizovaných dočasných prijímacích zariadení za rok (*merná jednotka: používatelia/rok*),
- počet používateľov nových alebo modernizovaných zdravotníckych a/alebo sociálnych zariadení za rok (*merná jednotka: používatelia/rok*),
- úroveň účasti dosiahnutá pri zapájaní miestnych komunít (informovanie, konzultácie, spoluvytváranie, spolurozhodovanie) (*merná jednotka: percentuálny podiel zapojených miestnych obyvateľov*).

4. FÁZY PROJEKTU

Životnosť projektu EUI-IA pozostáva zo 4 fáz (viac podrobností sa nachádza v Usmernení k EUI-IA):

- Príprava projektu** (hradená paušálnou sumou) zahŕňa všetky činnosti súvisiace s vypracovaním prihlášky projektu a končí schválením projektu na financovanie orgánmi EÚ.
- Úvodná fáza projektu** (hradená paušálnou sumou) trvá 6 mesiacov a začína sa po oficiálnom schválení projektu. Je oddelená od fázy realizácie, prebieha pred oficiálnym začiatkom realizácie projektu a je určená výlučne na kontrolu pripravenosti projektu (vrátane auditu ex ante), ako aj na činnosti projektového riadenia s cieľom vytvoriť podmienky na hladký začiatok a realizáciu projektových činností.
- Fáza **realizácie projektu** trvá 3,5 roka, začína sa po úspešnom ukončení úvodnej fázy projektu a trvá až do schváleného dátumu ukončenia realizácie projektu.

Upozorňujeme, že existujú určité rozdiely, pokiaľ ide o dĺžku pracovných balíkov projektu realizovaných počas fázy realizácie:

- „Horizontálne“ pracovné balíky: projektové riadenie, monitorovanie a hodnotenie, komunikácia a využívanie trvajú celé obdobie fázy realizácie (3,5 roka). Očakáva sa, že počas posledných 6 mesiacov fázy realizácie (po ukončení pilotného testovania inovačného riešenia, t. j. vykonaní tematických pracovných balíkov) budú „horizontálne“ pracovné balíky zamerané na: zhrnutie a vyhodnotenie projektových aktivít; prípravu záverov projektu; ďalšiu komunikáciu, šírenie a využívanie výsledkov projektu a získaných skúseností; prípravu odkazu projektu na základe úvah o perspektívach pokračovania a rozšírenia testovaných riešení, ktoré sa ukázali ako úspešné po skončení financovania zo zdrojov EUI-IA, adaptáciu testovaného inovačného riešenia v mestách partnerov pre prenos a jeho ďalšiu replikáciu v celej Európe; ako aj na záverečné správy.
 - **Tematické pracovné balíky môžu trvať maximálne 3 roky a mali by sa ukončiť 6 mesiacov pred dátumom ukončenia fázy realizácie**, aby sa – ako je uvedené v predchádzajúcom texte – umožnilo riadne vyhodnotenie realizácie projektu a testovaného inovačného riešenia zameraného na dosiahnutie cieľov a očakávaných výsledkov, podporili sa činnosti prenosu a ďalej sa zúžitkovali dosiahnuté výsledky projektu. Hodnotenie výkonnosti projektu a testovaného inováčného riešenia má zásadný význam pre umožnenie rozšírenia projektu v mestskej oblasti a jeho replikovateľnosti v ďalších mestách v Európe, preto by sa po ukončení experimentovania malo venovať 6 mesiacov hodnotiacim činnostiam.
 - **Pracovný balík Prenos sa začína najneskôr 12 mesiacov po dátume začatia projektu a trvá do konca fázy realizácie.** O začiatku tohto pracovného balíka by mali rozhodnúť HMO a partneri pre prenos po analýze najreálnejšieho a najvýhodnejšieho momentu na začatie spolupráce. Partnerom pre prenos by mal umožniť zapojiť sa v najvhodnejšom okamihu už počas počiatočných fáz realizácie projektu.
- iv. Fáza **administratívneho ukončenia** (hradená paušálnou sumou) trvá 3 mesiace a súvisí so všetkými administratívnymi činnosťami, ktoré sa uskutočnia po fáze realizácie s cieľom ukončiť projekt a získať potvrdenie opisných a finančných výkazov. Upozorňujeme, že sa očakáva, že počas tejto fázy budú zástupcovia projektu EUI-IA stále k dispozícii, aby sa zúčastnili na činnostiach zameraných na využívanie a šírenie vedomostí, ktoré iniciuje stály sekretariát.

5. ZÁSADY FINANCOVANIA

Zásada celkových nákladov

EUI-IA sa riadi zásadou celkových nákladov. To znamená, že **hoci projekt dostane spolufinancovanie z EFRR až do výšky 80 % oprávnených nákladov, každý partner (hlavné aj pridružené mestské orgány, partneri pre realizáciu a partneri pre prenos), ktorý dostane prostriedky z EFRR, musí zabezpečiť najmenej 20 % verejného alebo súkromného príspevku na doplnenie svojho rozpočtu buď z vlastných**

zdrojov, alebo z iných zdrojov (nie však z iného zdroja financovania EÚ). Príspevok partnerov môže byť vo forme hotovosti a/alebo nepeňažného plnenia.

Platby z EFRR

Systém platieb EUI-IA je založený najmä na princípoch zálohových platieb z EFRR a v konečnom dôsledku na preplácaní skutočne vzniknutých nákladov:

- **Prvá platba z EFRR (zálohová platba)** zodpovedajúca 50 % grantu z EFRR sa hlavnému mestskému orgánu vypláti do 90 dní od úspešného ukončenia úvodnej fázy. Táto prvá zálohová platba pokrýva aj dve paušálne sumy za pracovný balík Príprava projektu a Úvodná fáza. Táto celková paušálna suma vo výške 100 000 EUR celkových oprávnených nákladov (čo zodpovedá 80 000 EUR z EFRR) pozostáva z paušálnej sumy 25 000 EUR (čo zodpovedá 20 000 EUR z EFRR) na prípravu projektu a z paušálnej sumy 75 000 EUR (čo zodpovedá 60 000 EUR z EFRR) na úvodnú fázu.
- **Druhá platba z EFRR (zálohová platba)** zodpovedajúca 30 % grantu z EFRR sa hlavnému mestskému orgánu vypláti po predložení a schválení prvej finančnej žiadosti, ktorá zahŕňa výdavky projektu potvrdené prvostupňovou kontrolou. Pred potvrdením prvostupňovým kontrolórom musia vykázané výdavky dosiahnuť najmenej 35 % celkového rozpočtu projektu. V prípade, že výdavky projektu potvrdené prvostupňovým kontrolórom nedosiahnu 35 % celkových oprávnených nákladov, druhá zálohová platba z EFRR sa vypláti pomerne.
- **Tretia platba z EFRR** zodpovedajúca maximálne 20 % grantu z EFRR sa hlavnému mestskému orgánu vypláti po schválení (záverečnej) štvrtej výročnej správy o pokroku, schválení záverečnej správy o kvalite a potvrdení výdavkov projektu v druhej finančnej žiadosti prvostupňovým kontrolórom. Záverečná výročná správa o pokroku sa predkladá najneskôr 1 mesiac po ukončení fázy realizácie a druhá (záverečná) finančná žiadosť sa predkladá spolu so záverečnou kvalitatívnou správou na konci fázy administratívneho ukončenia. V prípade, že výdavky projektu potvrdené prvostupňovým kontrolórom nedosiahnu 100 % celkových oprávnených nákladov projektu, tretia platba z EFRR sa vypláti pomerne. Treba poznamenať, že tretia platba už nie je založená na princípe zálohovej platby, ale na princípe náhrady vzniknutých a uhradených nákladov. Počas poslednej fázy realizácie projektu musia preto projektoví partneri vopred financovať svoje výdavky (ktoré nie sú pokryté 80 % prijatej zálohovej platby). Tretia platba pokrýva aj paušálnu sumu 20 000 EUR celkových oprávnených nákladov (čo zodpovedá 16 000 EUR z EFRR), ktorá pokrýva fázu administratívneho ukončenia projektu.

6. TVORBA A VYPRACÚVANIE PROJEKTOV

6.1 PARTNERSTVO

Ako je uvedené v oddiele 2. „Oprávnené orgány – kto môže podať žiadosť“, formulár žiadosti k výzve na predkladanie návrhov v rámci EUI-IA môžu predložiť len oprávnené mestské orgány. V rámci projektu EUI-IA sa očakáva, že hlavný mestský orgán bude priamo zapojený do experimentovania a bude zohrávať strategickú vedúcu úlohu pri vývoji projektu EUI-IA tým, že vytvorí silné projektové partnerstvo a bude mu predsedáť, aby bol projekt technicky, vedecky a finančne životaschopný.

Projektové partnerstvo zahŕňa:

- **Partnerov pre realizáciu** – kľúčové inštitúcie a organizácie schopné prispieť k realizácii projektu, ktoré sa aktívne podieľajú na realizácii a financovaní projektových aktivít poskytnutím finančného príspevku na projekt (podiel na rozpočte zabezpečený projektovým partnerom, t. j. miera spolufinancovania).
- **Partnerov pre prenos** – mestá, ktoré majú záujem učiť sa z experimentov a replikovať inovačné riešenie po realizácii projektu a ktoré poskytujú hlavnému mestskému orgánu nezávislý pohľad na prenosnosť a replikovateľnosť testovaného inovačného riešenia.
- **Pridružený(é) mestský(é) orgán(y)** (ak je to vhodné).

Všetci projektoví partneri (hlavné alebo pridružené mestské orgány, partneri pre realizáciu aj partneri pre prenos), ktorí využívajú prostriedky z EFRR, musia zabezpečiť svoj vlastný príspevok.

Všetci partneri musia mať sídlo v Európskej únii (partnerov pre realizáciu z rôznych krajín je možné zapojiť za predpokladu, že majú sídlo v členských štátoch EÚ a že existuje jasné odôvodnenie z hľadiska pridanej hodnoty projektu). Od všetkých zapojených partnerov sa takisto očakáva, že svoju spoluprácu formalizujú podpísaním dohody o partnerstve.

Hlavný mestský orgán

Projekty by mali preukazovať jasnú zodpovednosť mestského orgánu, ktorý sa aktívne zapája do realizácie činností a miestneho partnerstva. EUI-IA funguje na základe hlavného mestského orgánu zodpovedného za celkovú realizáciu a riadenie celého projektu. Hlavný mestský orgán nesie celú finančnú a právnu zodpovednosť voči poverenému subjektu. Ostatní projektoví partneri majú voči hlavnému mestskému orgánu vlastnú zodpovednosť. Zodpovednosť partnerstva zastúpeného hlavným mestským orgánom je opísaná v dohode o grante uzavretej medzi hlavným mestským orgánom

a povereným subjektom a v dohode o partnerstve, ktorú podpíšu všetci zúčastnení partneri po schválení projektu (a partneri pre transfer po ich výbere). Hlavný mestský orgán by mal zabezpečiť zapojenie všetkých projektových partnerov do prípravy a realizácie projektu.

Pridružené mestské orgány

Akékoľvek existujúce združenie mestských orgánov (vnútroštátne/regionálne združenia mestských orgánov, územné dohody alebo združenia, rozvojové okresy atď.) s právnym štatútom organizovanej aglomerácie alebo bez neho, ako aj jednotlivé mestské orgány bez formalizovanej dohody o spolupráci, ktoré však chcú spoločne podať žiadosť v rámci EUI-IA, uvedú vo formulári žiadosti jednu lokálnu administratívnu jednotku ako hlavný mestský orgán a ostatné lokálne administratívne jednotky ako pridružené mestské orgány. Pridružené mestské orgány sú zodpovedné za realizáciu konkrétnych činností a tvorbu súvisiacich výsledkov/výstupov. Pridružené mestské orgány majú podiel na rozpočte projektu a vykazujú náklady vynaložené pre realizáciu činností. V žiadosti sa uvedú podrobné informácie o pridružených mestských orgánoch (vrátane právneho postavenia, skúseností a kompetencií, kontaktných osôb atď.)

Odporúča sa, aby združenia a/alebo zoskupenia mestských orgánov (bez štatútu organizovanej aglomerácie), ktoré chcú podať žiadosť, boli územne susediace a snažili sa obmedziť počet zapojených pridružených mestských orgánov.

Pridružené mestské orgány formalizujú zmluvný vzťah s hlavným mestským orgánom podpísaním dohody o partnerstve ako ďalší partneri projektu po schválení projektu.

Navrhovanie nových foriem spolupráce, vzájomného využívania prostriedkov na dosiahnutie požadovaného kritického množstva pre spoločný cieľ, a teda podávanie žiadostí k výzvam na predkladanie návrhov v rámci EUI-IA ako skupina mestských orgánov je možné a niekedy veľmi žiaduce na podporu dynamiky funkčných mestských oblastí.

Partneri pre realizáciu

Rozvoj silných partnerstiev medzi verejnými orgánmi, súkromným sektorom a občianskou spoločnosťou (vrátane občanov a obyvateľov) sa všeobecne považuje za základný kameň udržateľného rozvoja miest. V závislosti od problému, ktorý sa má riešiť, a na základe miestneho kontextu a predchádzajúcich skúseností by hlavné mestské orgány mali zapojiť rôznu kombináciu relevantných partnerov (inštitúcie, agentúry – aj vo výlučnom vlastníctve obce/mestského zastupiteľstva, inštitúty vyššieho vzdelávania, partneri zo súkromného sektora, investori, výskumné inštitúcie, mimovládne organizácie atď.), ktorí sú potrební na realizáciu navrhovaného inovačného riešenia, dosiahnutie cieľov projektu a zabezpečenie dlhodobých účinkov, pokiaľ ide o udržateľnosť a rozšírenie. Partneri pre realizáciu by mali mať relevantné skúsenosti a odborné znalosti, ktoré by dopĺňali skúsenosti a odborné znalosti v rámci hlavného mestského orgánu a boli by pridanou hodnotou celého projektu. Ak majú projekty riešiť problémy, ktoré zainteresované strany a cieľové skupiny vnímajú ako najpálčivejšie, ak majú byť skutočne odvážne, zamerané na inovácie a odhodlané uplatňovať overené riešenia v širšom meradle po ukončení projektu, mali by sa snažiť využívať vedomosti a odborné znalosti, ktoré existujú mimo

mestských orgánov v miestnom ekosystéme, ako aj podporu verejných a/alebo súkromných investorov, ktorí majú záujem zapojiť sa.

Partnerstvo by malo byť vyvážené a komplementárne z hľadiska politických a tematických kompetencií. Partnerstvá by sa mali usilovať o podporu horizontálnej integrácie (vrátane aktérov zaoberajúcich sa rôznymi rozmermi mestských výziev, ktoré sa majú riešiť) aj vertikálnej integrácie (vrátane rôznych úrovní riadenia). Neexistuje žiadne univerzálne riešenie. Žiadatelia by si mali uvedomiť, že partnerstvá s viac ako 10 partnermi si môžu vyžadovať dodatočné úsilie a zdroje na zabezpečenie efektívneho riadenia.

Úlohu partnera pre realizáciu môže v rámci projektu EUI-IA zohrávať každá organizácia s právnou subjektivitou. Partneri pre realizáciu zohrávajú aktívnu úlohu pri navrhovaní a realizácii projektu a sú zodpovední za realizáciu konkrétnych činností a tvorbu súvisiacich výsledkov/výstupov. Partneri pre realizáciu majú podiel na rozpočte projektu a vykazujú náklady, ktoré im vznikli v súvislosti s realizáciou činností. Partneri pre realizáciu by mali byť vyberaní s ohľadom na zásady transparentnosti a rovnakého zaobchádzania. Poradenské firmy, ktorých hlavným cieľom je vývoj a riadenie európskych projektov, a organizácie bez rozpočtu na zamestnancov (vykazujúce len náklady na externé odborné znalosti) nie sú oprávnené zúčastniť sa na projekte ako partneri pre realizáciu. V žiadosti sa uvedú podrobné informácie o pridružených mestských orgánoch (vrátane právneho postavenia, skúseností a kompetencií, kontaktných osôb atď.) V žiadosti treba uviesť podrobné informácie o partneroch pre realizáciu (vrátane právneho postavenia, skúseností a kompetencií, kontaktných osôb atď.).

Upozorňujeme, že mestské orgány nemôžu byť posudzované a uvedené ako partner pre realizáciu, ale len ako hlavný mestský orgán alebo pridružený mestský orgán, ak spĺňajú vyššie uvedené kritériá oprávnenosti.

Partneri pre prenos

Partneri pre prenos sú mestské orgány, ktoré sa zapájajú do projektového partnerstva s cieľom sledovať experimentovanie a učiť sa z neho. Očakáva sa, že každý projekt EUI-IA bude mať 3 partnerov pre prenos pochádzajúcich z iných členských štátov ako hlavný mestský orgán.

Partnerom pre prenos sa môže stať každý mestský orgán lokálnej administratívnej jednotky vymedzenej podľa stupňa urbanizácie (DEGURBA) Eurostatu ako veľkomesto, mesto alebo prímestská časť (zodpovedajúce kódu DEGURBA 1 alebo kódu DEGURBA 2 Eurostatu), ktorý sa nachádza v Európskej únii. Nevyžaduje sa minimálny počet obyvateľov (partnermi pre prenos sa môžu stať mestá všetkých veľkostí).

Dôvodom, prečo sa partneri pre prenos pozývajú do projektového partnerstva je podporiť prispôbitelnosť testovaného riešenia iným mestským kontextom v EÚ a následne zvýšiť jeho šance na replikáciu v zahraničí a dlhodobejšie nasadenie v širšom meradle, prípadne s financovaním z hlavných programov politiky súdržnosti a najmä z EFRR. Ďalej to môže prispieť k podpore výmeny vedomostí medzi mestami EÚ a nadväzovaniu dlhodobých vzťahov medzi nimi. Zapojenie do experimentovania umožní partnerom pre prenos posilniť vlastný inovačný potenciál a zvýšiť svoju kapacitu na implementáciu inovačných riešení (z hľadiska obsahu aj procesu) a pripraviť proces úplného alebo

čiasťočného prispôsobenia a replikácie testovaného inovačného riešenia vo vlastných mestách tým, že sa zúčastnia na činnostiach prenosu a budú mať prospech z riešenia, pri ktorom uvidia, ako sa realizuje a prináša výsledky, ale aj prekonáva problémy a prekážky, ktoré sa vyskytujú na ceste k inovácii.

Partneri pre prenos musia byť identifikovaní a vybraní a očakáva sa, že sa zaviažu k projektovému partnerstvu najneskôr počas úvodnej fázy. Spolupráca v rámci prenosu, realizovaná prostredníctvom pracovného balíka Prenos, musí začať najneskôr 12 mesiacov od začiatku realizácie projektu. Partneri pre prenos budú mať pridelený pevne stanovený rozpočet.

Zapojenie cieľových skupín a širších zainteresovaných strán

Pri príprave projektu EUI-IA a počas všetkých fáz projektu je potrebné identifikovať a zapojiť **širšiu skupinu zainteresovaných strán v závislosti od charakteru projektu: miestne komunity, sociálnych partnerov, podniky, mimovládne organizácie, expertov, inštitúcie, organizácie, jednotlivcov atď., ako aj cieľové skupiny projektu (t. j. v závislosti od projektov: občania, účastníci odbornej prípravy, uchádzači o zamestnanie, zraniteľné skupiny a/alebo marginalizované komunity, používatelia danej služby alebo administratívy), ktoré môžu projekt ovplyvniť alebo byť ním ovplyvnené.** Identifikácia zainteresovaných strán, pochopenie ich vplyvu na projekt EUI-IA a vyváženie ich potrieb a očakávaní sú rozhodujúce pre úspech projektu. Mestské orgány by preto mali priviesť všetky relevantné zainteresované strany k rokovaciemu stolu, aby lepšie formulovali problémy a potreby, dohodli sa na spoločnej vízii alebo želanej zmene, ku ktorej by mal projekt EUI-IA prispieť, a navrhli konkrétne riešenia a opatrenia, ktoré budú riešiť problémy a viesť k želanej zmene. Širšia skupina zainteresovaných strán má priamy a/alebo nepriamy prospech, ale nemá priamu úlohu pri realizácii projektu EUI-IA a nemala by sa považovať za partnerov projektu EUI-IA. Preto nemá pridelený žiadny osobitný rozpočet ani výslovné povinnosti pri realizácii projektu, ale považuje sa za relevantnú a mala by sa aktívne zapájať (spoluvtorba), aby sa zabezpečila hladká a efektívna realizácia projektu.

6.2 INTERVENČNÁ LOGIKA PROJEKTU A PRACOVNÝ PLÁN

Intervenčná logika projektu EUI-IA predstavuje jasné a dobre premyslené pochopenie toho, ako majú **plánované opatrenia viesť k požadovanej zmene a plánovaným výsledkom.** Je to spôsob opisu logickej postupnosti medzi počiatočnými potrebami, vstupmi, projektovými aktivitami, výstupmi, výsledkami a konečným vplyvom. Je to nástroj na štruktúrovanie komplexných intervencií a na prípravu hodnotenia projektu. Intervenčná logika opisuje: Aké je opodstatnenie intervencie/projektu? Aké sú výzvy/potreby, ktoré vyvolali intervenciu? Aké problémy má intervencia vyriešiť? Aká je „želaná zmena“? Ako sa majú tieto zmeny dosiahnuť?

Intervenčná logika sa skladá zo strategických, operačných a monitorovacích a hodnotiacich zložiek:

- Strategické zložky zahŕňajú: celkový cieľ, špecifické ciele a očakávané výsledky.
- Operačné zložky zahŕňajú: pracovný plán projektu, pracovné balíky, činnosti, výsledky a výstupy.

V **pracovnom pláne projektu** sa vysvetľuje praktická stránka vášho projektu. Je to plán, ktorý predstavuje návod na realizáciu vášho projektu, ak získa financovanie. Pracovný plán predstavuje rozčlenenie projektu na hlavné kroky nazývané pracovné balíky a pracovné balíky sú rozčlenené na menšie kroky nazývané činnosti. Činnosti vedú k výsledkom a každý pracovný balík vedie k jednému alebo viacerým výstupom.

Pracovné balíky sú stavebnými kameňmi pracovného plánu, predstavujú hlavné piliere projektu a pozostávajú zo súvisiacich projektových činností potrebných pre realizáciu konkrétnych zložiek projektu a vytvorenie výstupov projektu. Na štruktúrovanie projektu EUI-IA by sa mal použiť tento súbor pracovných balíkov:

- pracovný balík Prípravná a úvodná fáza,
 - pracovný balík Projektové riadenie ,
 - pracovný balík Monitorovanie a hodnotenie,
 - pracovný balík Komunikácia a využívanie,
 - Tematický pracovný balík,
 - Pracovný balík Prenos,
 - pracovný balík Uzavretie.
- Medzi zložky monitorovania a hodnotenia patria: ukazovatele výstupu a ukazovatele výsledku.

6.3 PODPORA OF ZO STRANY EXPERTOV

Každý projekt financovaný v rámci EUI-IA bude využívať podporu zo strany experta EUI. Experti EUI budú ku projektom konkrétne poskytovať:

- Poradenstvo a usmerňovanie na strategickej a operačnej úrovni v súvislosti s projektom a jeho realizáciou.
- Pomoc pri vypracúvaní projektovej dokumentácie a výstupov, ktoré budú zachytávať a šíriť dosiahnuté výsledky a vyhliadky po realizácii (udržateľnosť, rozšírenie a potenciál prenosnosti), získané skúsenosti a osvedčené postupy pre širšie publikum s cieľom uľahčiť zavádzanie najúspešnejších inovácií v iných mestách EÚ.
- Účasť na aktivitách zameraných na využívanie a disemináciu a prispievanie k nim.
- Pomoc pri realizácii pracovného balíka Prenos.

Experti EUI budú poskytovať podporu a poradenstvo priebežne počas celého procesu realizácie projektov, ako aj počas záverečnej fázy.

Experti EUI sú osoby s hlbokými vedomosťami o mestských témach relevantných pre každú výzvu na predkladanie návrhov, so skúsenosťami so spoluprácou s mestskými orgánmi na projektoch zahŕňajúcich verejné investície a ich fyzickú realizáciu, ako aj s dobrými znalosťami rámca politiky súdržnosti a preukázanými skúsenosťami s podporou mestských experimentov a inovácií.

EUI-IA priamo hradí všetky náklady spojené s činnosťou expertov EUI (vrátane nákladov na cestovné a ubytovanie). Žiadatelia preto vo svojej žiadosti nemusia počítať so žiadnym rozpočtom na tento účel.

6.4 PRENOS

Kľúčovou novinkou v porovnaní s projektmi mestskými inovačnými činnosťami financovanými v programovom období 2014 – 2020 je začlenenie zložky nadnárodného prenosu ako neoddeliteľnej súčasť projektov EUI-IA.

Treba zdôrazniť, že projekty EUI-IA sa naďalej primárne zameriavajú na testovanie nových inovačných riešení v danej lokalite, ale vďaka tejto novej zložke sa očakáva, že procesy a výsledky experimentovania budú sledovať partnerské mestá z iných krajín (partneri pre prenos). Vo všetkých projektoch EUI-IA je teraz zahrnutý osobitný pracovný balík Prenos so špecifickými činnosťami, rozpočtami, výsledkami a výstupmi.

EUI-IA sa zriadila s cieľom identifikovať a podporovať testovanie prenosných a rozšíriteľných inovačných riešení problémov súvisiacich s udržateľným rozvojom miest na úrovni Európskej únie. Jej účelom je takisto zhromažďovať a zdieľať výsledky experimentov (aj prostredníctvom podpory činností prenosu) s cieľom podporiť inovačné kapacity a rozširovanie vedomostí pre všetky mestské oblasti EÚ. Cieľom je, aby výstupy projektov EUI-IA využívali (replikovali, rozširovali) aj iné mestá EÚ, čím sa zvýši vplyv celej iniciatívy, prispeje sa k tvorbe mestskej politiky na rôznych úrovniach, ako aj podporí spolupráca medzi európskymi mestskými oblasťami.

Zameraním začlenenia zložky prenosu by malo byť:

- umožniť partnerom pre prenos sledovať plánovanie a pilotné testovanie testovaného inovačného riešenia,
- umožniť partnerom pre prenos analyzovať ich miestne mestské kontexty s cieľom lepšie pochopiť, ako možno inovačné riešenie prispôbiť miestnym potrebám a podmienkam,
- výmena vedomostí a skúseností medzi všetkými projektovými partnermi,
- výmena dôležitých vstupov, ktoré môžu priniesť vonkajší pohľad na projekt EUI-IA a inšpirovať partnerov pre prenos,

- príprava dokumentácie partnermi pre prenos, ktorá im môže slúžiť na budúcu replikáciu inovačného riešenia (štúdiá uskutočniteľnosti a príležitostí reaplikácie a investičná dokumentácia),
- príprava dedičstva projektu EUI-IA vo forme modelu EUI – inovačného riešenia, ktorý budú môcť využívať aj iné mestá EÚ, ktoré majú záujem o inovačné riešenie, zo strany hlavného mestského orgánu a jeho projektových partnerov.

Uvedené činnosti sa môžu realizovať pomocou tejto **škály pracovných metód**: návštevy na mieste, on-line alebo off-line workshopy/stretnutia/diskusie, činnosti vzájomného hodnotenia, vlastná práca partnerov pre prenos, ktorá im umožní ďalej zužitkovať poznatky získané z komunikačnej výmeny v rámci prenosu, ale aj pripraviť sa na budúce replikovanie inovačného riešenia, a iné požadované formy práce a spolupráce.

Od partnerov pre prenos sa očakáva, že pripraví tieto vzdelávacie a investičné výsledky a výstupy: **prieskum kapacity prenosu, štúdiá uskutočniteľnosti a príležitostí na replikáciu** – (jeden za každého transferového partnera). Môžu takisto financovať **investičnú dokumentáciu a realizáciu pilotných investícií malého rozsahu**.

Od hlavného mestského orgánu sa očakáva, že pripraví **EUI – Model inovačného riešenia** – záverečný dokument zameraný na prenosnosť a rozšírenie testovaného inovačného riešenia, aby sa ostatní (nielen partneri pre prenos, ale aj všetky zainteresované mestá EÚ) mohli oboznámiť so zisteniami experimentu a získať určité usmernenia, ako pristupovať k jeho replikácii.

O celkovom rozpočte na pracovný balík Prenos rozhoduje žiadateľ EUI-IA a mal by zahŕňať:

- rozpočet pridelený hlavnému mestskému orgánu alebo príslušnému partnerovi, ktorý podporuje vykonávanie pracovného balíka Prenos,
- rozpočty pre každého partnera pre prenos vo forme paušálnej sumy (možnosť zjednodušených nákladov) vo výške 150 000 EUR (čo zodpovedá 120 000 EUR z EFRR a vlastnému príspevku vo výške 30 000 EUR).

Hlavný mestský orgán nesie zodpovednosť za identifikáciu a výber partnerov pre prenos, ktorých chce začleniť do partnerstva. Proces identifikácie partnerov pre prenos by mal začať už vo fáze podávania žiadostí, keď sú žiadatelia požiadaní, aby identifikovali iné európske mestské oblasti, ktoré by mohli mať prospech z replikácie navrhovaného riešenia vzhľadom na výhodné podmienky pre prenos (podobné charakteristiky, kontext) alebo zvýšenie ich inovatívneho potenciálu; aby podrobne opísali ako budú identifikovaní najvhodnejší partneri pre prenos a špecifikovali potenciálnych partnerov pre prenos (ak už boli identifikovaní) spolu so základnými motiváciami/odôvodneniami. Keďže jedným z cieľov EUI-IA je, aby výstupy projektov využívali aj iné mestá, čím sa zvýši vplyv celej iniciatívy, a keďže ambíciou EUI-IA je zvýšiť replikovateľnosť inovatívnych riešení vyvinutých v rámci projektov, je dôležité, aby projekty vo fáze podávania žiadostí mohli preukázať dobre vypracovaný proces, zdôvodnenie a motiváciu výberu najvhodnejších partnerov pre prenos.

Partneri pre prenos musia byť identifikovaní najneskôr počas úvodnej fázy a úspešné ukončenie úvodnej fázy je podmienené tým, že partneri pre prenos podpíšu minimálne vyhlásenia o zámere.

Výber partnerov pre prenos by mal umožniť: i) zachovať dobrú rovnováhu, pokiaľ ide o rozmanitosť miest zapojených do partnerstva [ich veľkosť (malé, stredné, veľké mestá) a polohu (menej rozvinuté regióny, regióny prechádzajúce transformáciou a rozvinutejšie regióny)] a ii) zhromaždiť najvhodnejších partnerov pre prenos s cieľom dosiahnuť kvalitné replikačné činnosti. **Výber partnerov pre prenos sa preto bude riadiť niekoľkými hlavnými zásadami:**

- Partneri pre prenos pochádzajú z rôznych členských štátov EÚ.
- Najmenej dve zo štyroch zapojených miest (hlavný mestský orgán + 3 partneri pre prenos) sa nachádzajú v menej rozvinutých alebo regiónoch prechádzajúcich transformáciou¹⁶.
- Partnerstvo zahŕňa mestá rôznych veľkostí.

6.5 KATEGÓRIE NÁKLADOV

V rámci projektov EUI-IA sa môžu používať tieto kategórie nákladov:

- zamestnanci
- kancelária a administratíva
- cestovanie a ubytovanie
- externé odborné znalosti a služby
- zariadenie
- infraštruktúra a stavebné práce

Pre každú kategóriu nákladov je v Usmernení k EUI-IA uvedená definícia, ako aj usmernenia k zostavovaniu rozpočtu a podávaniu správ. Projektovým partnerom sa dôrazne odporúča, aby v prípade akýchkoľvek otázok týkajúcich sa oprávnenosti výdavkov, ktoré tieto pravidlá nezodpovedajú, požiadali o radu stály sekretariát. Upozorňujeme, že výdavky partnerov pre prenos sú hradené paušálnou sumou.

Výdavky vykázané v rámci projektu musí skontrolovať prvostupňový kontrolór. Nezávislé stanovisko prvostupňového kontrolóra musí zahŕňať zákonnosť a správnosť vykázaných výdavkov, dodanie výrobkov a služieb, správnosť vykázaných výdavkov a súlad výdavkov a operácií s pravidlami EUI-IA, predpismi EÚ a vnútroštátnymi predpismi. Keďže prvostupňový kontrolór je priamo menovaný a platený iniciatívou EUI-IA, projektové partnerstvo pri zostavovaní rozpočtu projektu nemusí počítať so žiadnymi

¹⁶ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/regions/background>

nákladmi na kontrolu (audit). Prvostupňový kontrolór bude organizovať aj kontroly projektov na mieste. Kontrola na mieste znamená, že **prvostupňový kontrolór skutočne navštívi projekt a overí, či sa určité činnosti, nákupy služieb a výrobkov, ako aj investície počas realizácie skutočne uskutočnili v súlade so schválenou žiadosťou a či boli dodržané súvisiace predpisy.**

Ako je uvedené v zásadách financovania, projekty EUI-IA sa riadia zásadou „celkových nákladov“: projekt je spolufinancovaný z EFRR do výšky 80 % celkových oprávnených nákladov a každý projektový partner (hlavný alebo pridružený mestský orgán, partner pre realizáciu a partner pre prenos), ktorý dostáva príspevok z EFRR, musí zabezpečiť finančný príspevok na doplnenie svojho rozpočtu do výšky cieľového príspevku (minimálne 20 % oprávnených nákladov partnera).

Ak takéto príspevky pochádzajú zo súkromných zdrojov, nepatria do kontextu práva štátnej pomoci. Ak príspevky pochádzajú z verejných zdrojov a ak sú projektové činnosti iné ako hospodárske, financovanie takýchto činností nepredstavuje štátnu pomoc. Ak však ide o príspevky z verejných zdrojov členského štátu na projekty, ktoré zahŕňajú „hospodárske činnosti“, t. j. ponuku tovaru a služieb na trhu, potom musia byť tieto projekty navrhnuté tak, aby všetky verejné príspevky boli v súlade s pravidlami štátnej pomoci na všetkých úrovniach, t. j. buď na úrovni vlastníka, staviteľa a/alebo prevádzkovateľa projektu alebo zariadenia. V takýchto prípadoch by poskytnuté verejné financovanie malo byť v súlade s požiadavkami nariadenia de minimis alebo s podmienkami stanovenými vo všeobecnom nariadení o skupinových výnimkách (GBER) alebo v rozhodnutí o službách všeobecného hospodárskeho záujmu.

Podrobné informácie o verejnom obstarávaní a štátnej pomoci sú uvedené v Usmernení k EUI-IA.

7. POSTUP PODÁVANIA ŽIADOSTI

Balík k žiadosti k druhej výzve na predkladanie návrhov v rámci EUI-IA obsahuje:

- Tento **referenčný rámec** k dispozícii vo všetkých jazykoch EÚ. V prípade nezrovnalostí však upozorňujeme, že rozhodujúca je anglická verzia.
- **Usmernenie k EUI-IA (k dispozícii len v angličtine)**, ktoré si v súvislosti so všeobecnými pravidlami iniciatívy treba podrobne preštudovať.
- **Technické usmernenie k elektronickej výmennej platforme (EEP).**
- Podrobné **pokyny na vyplnenie formulára žiadosti sú k dispozícii online** vo všetkých jazykoch EÚ v systéme EEP. V prípade nezrovnalostí však upozorňujeme, že rozhodujúca je anglická verzia.
- **Pracovný dokument s formulárom žiadosti** (pracovná verzia formulára žiadosti a potvrdzujúceho hárku – dokument vo formáte Word dostupný len v angličtine) ako pomôcka pri vypracovávaní žiadosti.

Všetku dokumentáciu nájdete na webovom sídle EUI.

Proces podávania žiadostí je vďaka využívaniu systému EEP 100 % bezpapierový (<https://eep.urban-initiative.eu/>). **Žiadosť sa skladá z:**

- **Formulára žiadosti:** Formulár žiadosti sa musí vyplniť prostredníctvom online platformy EEP. Pozostáva z oddielov, v ktorých sa uvádza projektový nápad a odôvodnenie (vrátane informácií o inovatívnom návrhu), partnerstvo (vrátane hlavného mestského orgánu, partnerov pre realizáciu, partnerov pre prenos a prípadne pridružených mestských orgánov), hlavné ciele a očakávané výsledky, navrhovaný pracovný plán a rozpočet. Upraviť a predložiť formulár je možné len počas otvorenej výzvy na predkladanie návrhov. Žiadosť obsahuje množstvo automatických odkazov, vzorcov a kontrol. Tieto funkcie znamenajú, že v prípade nesprávneho vyplnenia formulára (vrátane chýbajúceho potvrdzujúceho hárku) sa v ňom objavia chybové hlásenia a nie je možné ho odoslať. Pomáha to výrazne znížiť riziko predloženia neoprávnených žiadostí.
- **Prílohy:** Žiadatelia môžu v systéme EEP nahrať jednu prílohu, ktorá bude pripojená k formuláru žiadosti. Môže to byť mapa zobrazujúca oblasť intervencie, graf, infografika atď. Typ a veľkosť súboru, ktorý sa má priložiť, sú uvedené v usmernení k EEP.
- **Potvrdzovacieho hárku:** Potvrdzovací hárk sa automaticky generuje online platformou pri vyplňaní formulára žiadosti alebo po jeho vyplnení. Treba ho vytlačiť, podpísať zákonným zástupcom hlavného mestského orgánu, naskenovať a nahrať do časti H formulára žiadosti s názvom Potvrdzovací hárk. Formulár žiadosti nie je možné predložiť bez potvrdzujúceho hárku.

Dôrazne sa odporúča, aby žiadatelia vyplnili formulár žiadosti v zrozumiteľnej angličtine, hoci ho môžu predložiť aj v ktoromkoľvek úradnom jazyku EÚ. Treba poznamenať, že strategické a operačné hodnotenia sa vykonávajú na základe anglickej verzie formulára žiadosti (v prípade, že formulár žiadosti bude predložený v inom jazyku, preloží ho do angličtiny externý poskytovateľ, ktorého zazmluvní stály sekretariát). Stály sekretariát nezaručuje kvalitu prekladu, a preto je na vlastné riziko žiadateľov. Okrem toho zmluva o poskytnutí dotácie, projektové riadenie, formálne podávanie správ, kľúčové výstupy a všetka komunikácia s povereným subjektom a stálym sekretariátom budú musieť byť v angličtine.

**Konečný termín na predloženie formulára žiadosti a potvrdzovacieho hárku je
05.10. 2023., 14.00 hod. CEST**

8. VÝBEROVÉ KONANIE

Po podaní každej žiadosti sa uskutoční výberový proces, ktorý sa skladá z týchto krokov:

1. Kontrola oprávnenosti
2. Strategické hodnotenie
3. Operatívne hodnotenie

8.1 KONTROLA OPRÁVNENOSTI

Po uzavretí výzvy na predkladanie návrhov v rámci EUI-IA vykoná stály sekretariát kontrolu oprávnenosti všetkých predložených projektových žiadostí pred termínom výzvy. Účelom kontroly oprávnenosti je overiť súlad prijatých formulárov žiadostí a ich príloh s formálnymi kritériami oprávnenosti, predísť ďalšiemu posudzovaniu neoprávnených žiadostí a zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie so všetkými návrhmi, ktoré sa majú vybrať na financovanie.

Kritériá oprávnenosti v rámci EUI-IA sú tieto:

1. Formulár žiadosti bol predložený elektronicky prostredníctvom platformy EEP pred termínom uvedeným v referenčnom rámci výzvy na predkladanie návrhov.
2. Formulár žiadosti je kompletne vyplnený.
3. Žiadateľom je jeden mestský orgán lokálnej administratívnej jednotky vymedzenej podľa stupňa urbanizácie ako veľkomesto, mesto alebo prímestská časť (zodpovedajúce kódu DEGURBA 1 alebo kódu DEGURBA 2 Eurostatu), ktorá má najmenej 50 000 obyvateľov.

ALEBO

Žiadateľom je združenie alebo zoskupenie mestských orgánov s právnym štatútom organizovanej aglomerácie zložené z lokálnych administratívnych jednotiek, kde väčšina (najmenej 51 %) obyvateľov žije v lokálnych administratívnych jednotkách vymedzených podľa stupňa urbanizácie (DEGURBA) Eurostatu ako veľkomestá, mestá alebo prímestské časti (zodpovedajúce kódu DEGURBA 1 alebo kódu DEGURBA 2) a kde celkový počet obyvateľov spolu je najmenej 50 000.

ALEBO

Žiadateľom je združenie alebo zoskupenie mestských orgánov bez právneho štatútu organizovanej aglomerácie, kde všetky zúčastnené mestské orgány (hlavný mestský orgán aj pridružené mestské orgány) sú lokálnymi administratívnymi jednotkami vymedzenými podľa stupňa urbanizácie (DEGURBA) Eurostatu ako veľkomestá, mestá alebo prímestské časti (zodpovedajúce kódu DEGURBA 1 alebo DEGURBA 2) a kde celkový počet obyvateľov spolu (hlavný mestský orgán aj pridružené mestské orgány) je najmenej 50 000.

4. Je dodržané obdobie oprávnenosti: dátum ukončenia projektu je v súlade s výzvou a požiadavkami iniciatívy.
5. Sú dodržané maximálne rozpočtové požiadavky (maximálne 5 miliónov EUR z EFRR) a zásada spolufinancovania (minimálne 20 % príspevku zabezpečeného partnerstvom).
6. Všetci zapojení partneri (hlavný mestský orgán, pridružené mestské orgány a partneri pre realizáciu) sú z členských štátov EÚ.
7. V prípade združenia alebo zoskupenia mestských orgánov bez právneho postavenia organizovanej aglomerácie sa vo formulári žiadosti uvádza hlavný mestský orgán a pridružené mestské orgány.
8. Žiadajúce mestské orgány (hlavné mestské orgány a/alebo pridružené mestské orgány) sú zapojené len do jedného návrhu projektu v rámci tej istej výzvy na predkladanie návrhov.
9. Žiadajúce mestské orgány (hlavné mestské orgány a/alebo pridružené mestské orgány) neboli vybrané a financované v súvislosti s tou istou témou v rámci predchádzajúcej výzvy na predkladanie návrhov v rámci EUI-IA.
10. Nezmenený potvrdzovací hárok riadne podpísaný štatutárnym zástupcom hlavného mestského orgánu je nahraný na platforme EEP v časti formulára žiadosti s názvom Potvrdzovací hárok.

Ak nie sú splnené všetky požiadavky uvedené v predchádzajúcom texte, žiadosť sa považuje za neoprávnenú a ďalej sa nehodnotí. Žiadatelia budú na konci kontroly oprávnenosti informovaní o rozhodnutí o ich žiadosti (či postupujú ďalej alebo nie).

8.2 STRATEGICKÉ HODNOTENIE

Žiadosti, ktoré budú vyhlásené za oprávnené a prípustné, budú podrobené strategickému hodnoteniu, ktoré vykoná skupina externých expertov. Strategické hodnotenie predstavuje **70 %** váhy celkového hodnotenia projektu a pozostáva z týchto kritérií:

- **Inovatívnosť a relevantnosť** (30 %) Do akej miery je žiadateľ schopný preukázať, že návrh projektu predstavuje nové riešenie, ktoré má pridanú hodnotu vo vzťahu k téme výzvy? Do akej miery je riešenie relevantné pre miestny kontext a ciele politiky súdržnosti?

- **Partnerstvo a spolupráca** (12 %) Do akej miery je partnerstvo relevantné a stabilné na realizáciu navrhovaného riešenia a dosiahnutie očakávaných výsledkov? Do akej miery návrh umožňuje zmysluplnú účasť a spoluprácu zo strany zainteresovaných strán, cieľových skupín a občanov?
- **Merateľnosť výsledkov a vplyvu** (12 %) Do akej miery sú očakávané výsledky konkrétne a realistické a odrážajú očakávaný vplyv projektu na miestny kontext, ako aj na príjemcov/koncových používateľov?
- **Udržateľnosť a rozšírenie** (8 %) Do akej miery projekt trvalo prispieje k riešeniu identifikovanej výzvy? Do akej miery bude navrhované riešenie samoudržateľné aj po jeho ukončení a do akej miery má potenciál na rozšírenie, ak sa osvedčí?
- **Prenosnosť projektu** (8 %) Do akej miery bude mať projekt potenciál prenosnosti do iných mestských oblastí v Európe?

Orientačné hodnotiace otázky pre každé kritérium sú uvedené v Usmernení k EUI-IA kapitole 3.2. „Výberový proces“.

Na základe strategického hodnotenia vypracuje skupina externých expertov hodnotenie žiadostí a zoradí ich na základe bodového hodnotenia v rámci strategického hodnotenia. Po dohode s EK postupujú žiadosti zaradené do užšieho zoznamu do operačného hodnotenia. Žiadatelia sú na konci procesu strategického hodnotenia informovaní o rozhodnutí o ich žiadosti (či postupujú ďalej alebo nie).

8.3 OPERATÍVNE HODNOTENIE

Operatívne hodnotenie vykonáva stály sekretariát a tvorí **30 %** váhy celkového hodnotenia projektu. Hlavným cieľom operačného hodnotenia je posúdiť spoľahlivosť návrhu, t. j. či je odôvodnený, realistický, konzistentný a koherentný, úplný, pripravený na účinné riadenie a rýchlu realizáciu a či vykazuje pomer ceny a kvality. Počas operačného hodnotenia sa hodnotia tieto kritériá:

- **Návrh a logika projektu** (12 %) Do akej miery sú prvky pracovného plánu (činnosti, výsledky, výstupy, ukazovatele) úplné, realistické, konzistentné a koherentné? Do akej miery povedie navrhovaná koncepcia projektu k dosiahnutiu cieľov a očakávaných výsledkov?
- **Uskutočniteľnosť projektu a operačná pohotovosť** (8 %) Do akej miery návrh preukazuje, že je uskutočniteľný (že sa dá realizovať v danom časovom rámci) a operačne pohotový?
- **Organizačné opatrenia a prevádzková kapacita** (5 %) Do akej miery sú riadiace a komunikačné činnosti primerané a podporujú celkovú realizáciu projektu?
- **Rozpočet** (5 %) Do akej miery je rozpočet koherentný a primeraný?

Orientačné hodnotiace otázky pre každé kritérium sú uvedené v Usmernení k EUI-IA kapitole 3.2. „Výberový proces“.

Po operačnom hodnotení výberová komisia uskutoční konečný výber. Žiadatelia budú o rozhodnutí informovaní na konci procesu operačného hodnotenia.

8.4 HODNOTIACI BODOVACÍ SYSTÉM

Pri rozhodovaní sa používa bodovací systém. Každému váženému kritériu sa priradí skóre od 1 do 10; výsledkom je priemerný počet bodov za projekt. Používa sa nasledujúca bodová stupnica:

9 – 10 – výborný

7 – 8 – dobrý

5 – 6 – primeraný

3 – 4 – slabý

1 – 2 – veľmi slabý

Upozorňujeme, že ak projekt za ktorékoľvek hodnotiace kritérium získa menej ako 4 body alebo presne 4 body, je automaticky zamietnutý a nebude ďalej spracovaný.

Systém bodového hodnotenia sa uplatňuje nielen s ohľadom na konkrétne prínosy každého návrhu projektu, ale aj v duchu súťažného procesu, pričom sa porovnávajú ostatné návrhy projektov predložené v rámci tej istej výzvy na predkladanie návrhov. Z tohto dôvodu sa žiadateľom s návrhmi projektov, ktoré neboli zaradené do užšieho výberu na operatívne hodnotenie alebo neboli nakoniec schválené, neposkytuje príslušné bodové hodnotenie, ale podrobné komentáre ku všetkým hodnoteným kritériám.

Žiadatelia by si mali uvedomiť, že skutočnosť, že ich projekt bol vybraný na základe výsledkov výberového konania, ich automaticky neopravňuje na získanie príslušného grantu EÚ. Ak nebudú splnené podmienky stanovené počas úvodnej fázy projektu (vzhľadom na to, že projekt nie je dostatočne pripravený na uvedenie do prevádzky), poverený subjekt si vyhradzuje právo projekt ukončiť a vyradiť ho zo zoznamu schválených projektov EUI-IA (viac informácií nájdete v Usmernení k EUI-IA kapitole 4 „Úvodná fáza a uzatváranie zmlúv“).

8.5 KRITÉRIÁ VYLÚČENIA ŽIADATEĽOV O GRANT

V súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie¹⁷, môžu byť žiadatelia vylúčení z postupu udeľovania grantov, ak sa hlavný mestský orgán alebo osoby, ktoré majú v rámci hlavného mestského orgánu zastupiteľské, rozhodovacie alebo kontrolné právomoci, alebo osoby, ktoré sú nevyhnutné pre realizáciu projektu, nachádzajú v jednej alebo viacerých z týchto vylučujúcich situácií:

- konkurzné, insolvenčné alebo likvidačné konanie,
- porušenie povinností týkajúcich sa platenia daní alebo príspevkov na sociálne zabezpečenie,
- závažné profesionálne pochybenie vrátane skresľovania skutočností,
- podvod,
- korupcia,
- konanie súvisiace so zločineckou organizáciou,
- legalizácia príjmu z trestnej činnosti alebo financovanie terorizmu,
- teroristické trestné činy alebo trestné činy súvisiace s teroristickými aktivitami,
- detská práca a iné formy obchodovania s ľuďmi,
- nečestné konanie,
- založenie alebo štatút schránkovej spoločnosti.

Počas procesu podávania žiadosti musia všetci žiadatelia spolu s formulárom žiadosti predložiť vyhlásenie potvrdzujúce, že na hlavný mestský orgán a projektových partnerov sa nevzťahuje žiadne z uvedených vylučovacích kritérií. Toto vyhlásenie je uvedené v potvrdzovacom hárku priloženom k formuláru žiadosti v EEP. Upozorňujeme, že na to, aby bola žiadosť počas kontroly oprávnenosti považovaná za oprávnenú, musí byť potvrdzovací hárk riadne podpísaný právnym zástupcom hlavného mestského orgánu.

Počas výberového konania a pred konečným rozhodnutím výberovej komisie o udelení grantu stály sekretariát skontroluje žiadateľov v systéme včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES) zriadenom Európskou komisiou na posilnenie ochrany finančných záujmov Únie a na zabezpečenie riadneho

¹⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>

finančného hospodárenia¹⁸. Ak sa zistí prítomnosť hlavného mestského orgánu v systéme EDES, stály sekretariát to oznámi žiadateľovi, ktorý má potom možnosť predložiť obhajobu pred konečným rozhodnutím výberovej komisie v súlade so zásadou proporcionality.

9. ÚVODNÁ FÁZA A UZATVÁRANIE ZMLÚV

Úvodná fáza zahŕňa prvých 6 mesiacov pred fázou realizácie projektu. Jej cieľom je zabezpečiť splnenie všetkých administratívnych podmienok pre hladký a efektívny začiatok realizácie projektu a poskytnúť záruky o úrovni pripravenosti projektu (projektové riadenie, realizácia projektu, riadenie rizík). Hlavnými aspektmi, ktorými sa zaoberá táto fáza, sú školenia zamerané na projektové riadenie (vrátane oboznámenia sa s rámcom podávania správ a monitorovania), splnenie administratívnych a právnych požiadaviek na začatie projektu, zapracovanie odporúčaní výberovej komisie, predbežný audit a kontrola pripravenosti. Úvodná fáza je zameraná aj na nadviazanie plodnej spolupráce medzi projektom a stálym sekretariátom.

Kontrola pripravenosti projektu je proces zakotvený v úvodnej fáze, ktorého cieľom je v maximálnej miere predchádzať veľkým neočakávaným problémom počas realizácie projektu. Kontrolu pripravenosti projektu vykonáva prvostupňový kontrolór počas predbežného auditu aj stály sekretariát a zahŕňa celý rozsah riadiacich, administratívnych, finančných a prevádzkových otázok, ktoré môžu ovplyvniť riadnu realizáciu projektu a dosiahnutie cieľových výsledkov projektu. Pri kontrole pripravenosti sa skúma aj to, či má projekt spoľahlivú stratégiu a dostatočne sa v rámci neho predvídajú témy, ktorými sa zaoberá časť formulára žiadosti týkajúca sa riadenia rizík (t. j. projektové riadenie, ľudské zdroje na realizáciu projektu, pripravenosť v oblasti postupov verejného obstarávania, realistický časový harmonogram, právne prostredie pre realizáciu projektu, dokumentácia súvisiaca s investíciami, miesto a administratívne povolenia...).

Ak sa úvodná fáza v navrhovanom časovom rámci 6 mesiacov úspešne neukončí (ktorýkoľvek z vyššie uvedených krokov nie je dokončený alebo výsledok auditu ex ante a/alebo kontroly pripravenosti je negatívny), poverený subjekt má právo projekt ukončiť (vzhľadom na to, že koncepcia nie je dostatočne pripravená na uvedenie do praxe) a vyradiť ho zo zoznamu schválených projektov EUI-IA. V takom prípade sa na projekt vyplatia len dve paušálne sumy za prípravnú a úvodnú fázu projektu. Ak sa úvodná fáza preruší pred jej ukončením (napr. projekt sa nedokončí), hlavnému mestskému úradu sa uvoľní len paušálna suma predpokladaná na náklady na prípravu projektu.

¹⁸ Článok 142 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie.

Úspešne ukončená úvodná fáza je nevyhnutnou podmienkou na získanie finančných prostriedkov z EFRR na realizáciu a začatie realizačnej fázy projektu.

10. AKO ZÍSKAŤ POMOC

Zamestnanci stáleho sekretariátu budú pripravení pomôcť žiadateľom s akýmikoľvek technickými otázkami, ktoré môžu mať počas výzvy na predkladanie návrhov v rámci EUI-IA – podrobnosti nájdete na webovom sídle EUI. Okrem toho:

- Stály sekretariát bude organizovať semináre pre žiadateľov v rôznych mestách Európy. Termíny a miesta konania seminárov pre žiadateľov nájdete na webovej stránke EUI. Počas týchto seminárov budú mať účastníci možnosť dohodnúť si dvojstranné stretnutia s členmi stáleho sekretariátu a/alebo zástupcami EK, aby prediskutovali svoj projektový nápad.
- Budú sa organizovať on-line webináre o konkrétnych aspektoch prípravy a predkladania projektov.
- Na webovej stránke EUI je k dispozícii časť s otázkami a odpoveďami online a budú sa konať dvojstranné konzultácie online.
- Súbor dokumentov k žiadosti (pozostávajúci z referenčného rámca, Usmernenia k EUI-IA, technického usmernenia k platforme na elektronickú komunikáciu (EEP), podrobných pokynov k vyplneniu formulára žiadosti, ktorý je k dispozícii online vo všetkých jazykoch EÚ v systéme EEP, a pracovného dokumentu s formulárom žiadosti) je k dispozícii na webovom sídle EUI.

11. KLÚČOVÉ DÁTUMY

- **31/05/2023** – vyhlásenie druhej výzvy na predkladanie návrhov EUI-IA
- **06/2023 – 09/2023** – semináre pre žiadateľov a online konzultácie
- **05/10/2023 (14.00 hod. CEST)** – termín na predkladanie formulárov žiadosti
- **05/2024** – orientačný dátum konečného rozhodnutia o schválení projektov
- **11/2024** – dátum ukončenia úvodnej fázy
- **01/12/2024** – začiatok realizácie všetkých schválených projektov

Tešíme sa na vaše návrhy projektov!